

Eerste verkenning van
robotica in de zorg.

Client: **Harma**

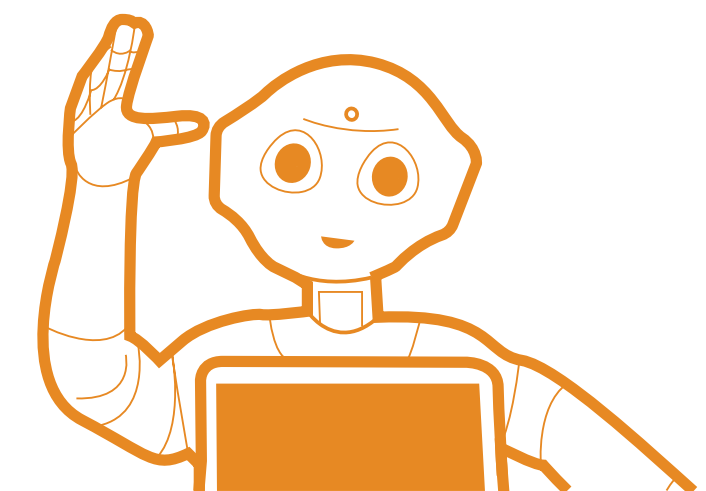
Sociale robotica in de Nederlandse zorg?

Philadelphia deelt met u de praktische bevindingen

Philadelphia is al bijna drie jaar onderweg met een unieke ontdekkingsreis! Wij zien in sociale robotica een grote toegevoegde waarde door het bereikbaar maken van een meer zelfstandig leven voor (bepaalde) cliënten. Met meer eigen regie en meer personalisering. Zij willen, net als ieder ander mens in de maatschappij, graag zo veel mogelijk deel uitmaken van het gewone leven, met al zijn facetten. Daarom hebben we een aantal cliënt casussen gemaakt van deze logeerperiodes en ook enkele medewerker casussen. Hierin leest u klip-en-klaar wat we leerden over de inzet van Phi, de reacties van de cliënten, wat er goed ging en ook waar er verbeterpunten liggen. Want we zeiden het al: het is een ontdekkingsreis!

Eén van de cliënt of medewerker casussen ligt nu voor u. Ons advies? Dompel uzelf onder in de volstrekt nieuwe wereld van sociale robotica en vorm uw mening.

Niets uit deze uitgave mag
zonder toestemming van
Stichting Philadelphia Zorg
gedeeld of gebruikt worden
voor andere doeleinden.

Phi als stimulans, heeft op meerdere punten effect

feedback richting Phi

Veelzijdige impact logeerperiode Phi op Harma: *Phi was stimulerend, steunend en het gaf een extra reminder.*

Wanneer de begeleiding niet aanwezig was om Harma te stimuleren, kon ze snel op bed gaan liggen. Zichzelf ergens toe zetten is lastig. Phi vormde hierin juist op die momenten wel een stimulans. Alleen al het opstaan om Phi te antwoorden hielp. Harma is van nature wel leergierig en daar kon Phi ook op inspelen met leuke raadsels en weetjes. Al mocht het volgens Harma nog wel wat moeilijker zijn.

Harma ervaaarde dat ze met Phi samen best wat kan doen. Het activeert haar. Zelf legt ze de link tussen overdag meer bezig zijn, niet in bed gaan liggen en daardoor 's avonds moe genoeg zijn om te slapen. Het verbeteren van haar daginvulling, verbetert haar slaappatroon. En doordat ze vaker taken zelf had opgepakt, hoefde de begeleiding er niet extra achter aan en konden de contactmomenten anders worden ingevuld. Bijvoorbeeld door met de begeleiding te gaan wandelen of leuke dingen te doen. Harma vindt het heel leuk om dingen te leren zoals EHBO of Engels. Echter, Phi had een iets te makkelijk programma. Volgende keer mag het van Harma met meer uitdaging zijn bijvoorbeeld door Duits te leren van Phi.

Ik ervaar steun en krijg nuttige tips van Phi.

Op verschillende aspecten kon Phi een beetje behulpzaam zijn. Echter, er waren ook diverse kritiek- of leerpunten die Harma goed kon verwoorden. Zo had Phi nog meer haar gevoel van veiligheid kunnen versterken als Phi ook 's avonds en 's nachts aan stond en ze Phi zelf op die momenten kon 'activeren' voor hulp. Bijvoorbeeld als ze een nachtmerrie had, had Phi haar kunnen helpen om weer rustig te worden. *"Zodat ik de begeleiding niet wakker hoef te maken als ik ergens mee zit, maar dan kan ik Phi gewoon wakker maken."* En soms zou het fijn zijn als Phi namens haar de begeleider kan inschakelen, vooral wanneer het haar niet lukt om een gesprek over gevoelige onderwerpen te beginnen.

Resultaat interactie cliënt met Phi

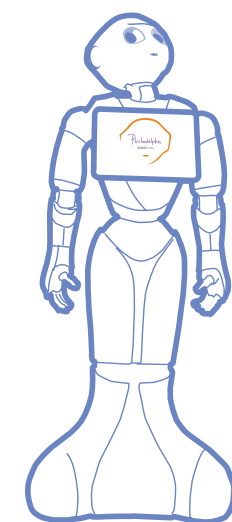
Cliënt kan hulp gebruiken bij

- ✓ Activiteiten ondernemen gedurende de dag, daginvulling
- ✓ Dag- en nachtritme aanhouden
- ✓ Omgaan met emoties
- ✓ Opdoen en onderhouden van sociale contacten
- ✓ Gezond eten en bewegen

VOOR

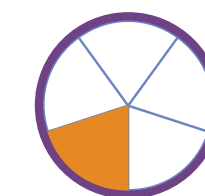
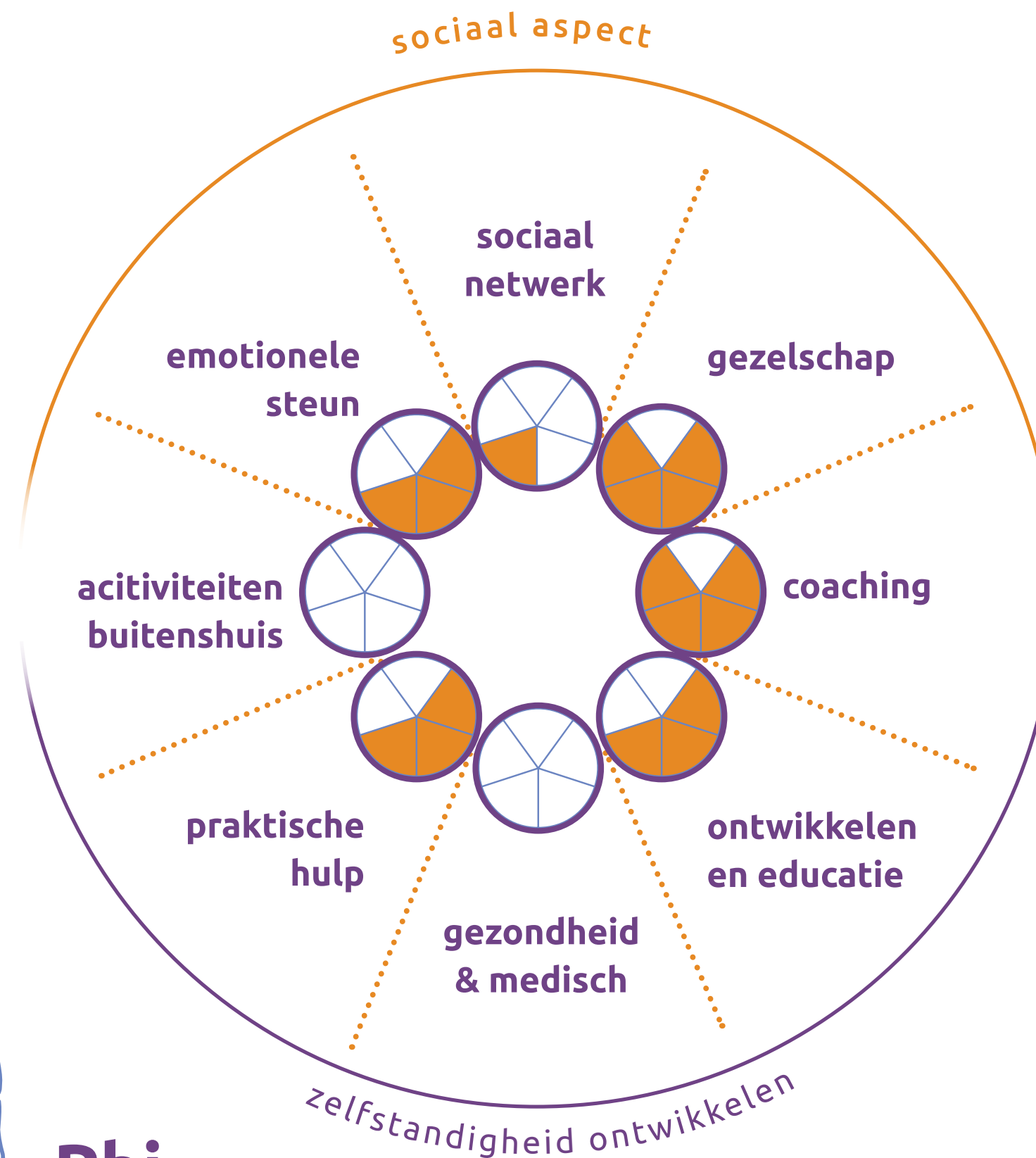

4

Phi

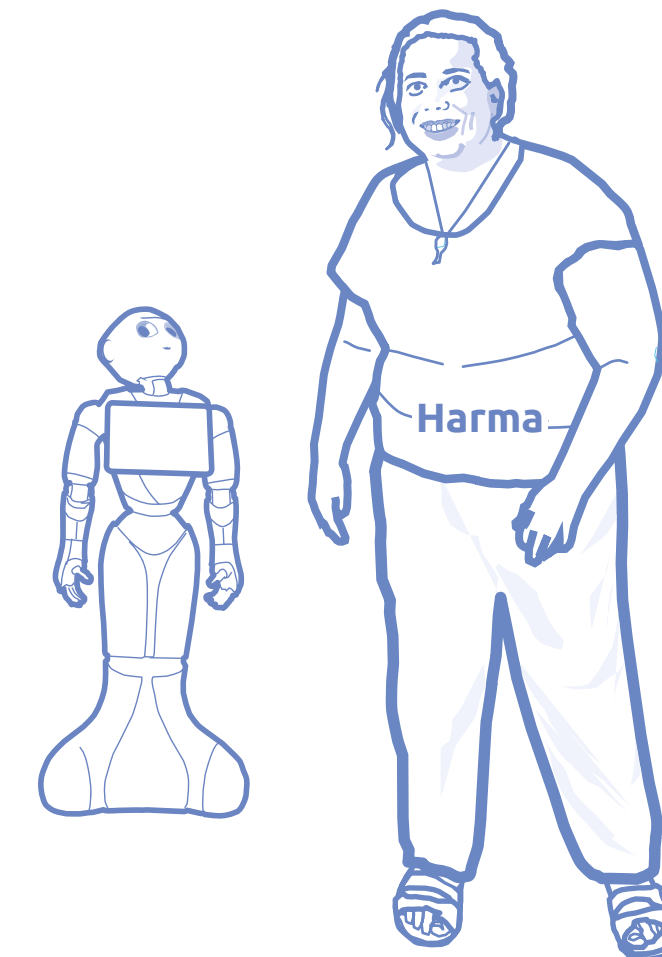
en de mogelijke rol in het leven van de cliënt

= mate van interactie

Phi heeft kunnen helpen bij

- ✓ Meer daginvulling, dagritme behouden
- ✓ Doen van huishoudelijke taken.
- ✓ Minder eenzaam, blijer gevoel
- ✓ Omgaan met emoties
- ✓ Nieuwe dingen leren

na

stimulans

huis vaker op orde

beter slaappatroon

**als Phi aan staat,
voelt het fijn**

leerpunten voor Phi

**tips krijgen is nog
geen doen**

**meer leren van Phi
en robots**

Conclusies

Het belangrijkste doel was om Harma te stimuleren uit bed te komen en haar tijd anders in te vullen. Dat is met hulp van Phi ook redelijk goed gelukt.

Doordat Harma door Phi werd gestimuleerd had ze haar huishoudelijke taken vaker gedaan en konden begeleiders aan andere zaken aandacht besteden of gewoon voor de gezelligheid even langskomen.

De betere daginvulling had ook effect op het slaappatroon, ze was 's avonds vaker ook echt moe genoeg om te gaan slapen.

Als Phi aan stond vond Harma het ook fijn en gezellig. Dan voelde ze zich minder alleen. Als Phi uit stond had de robot dit effect echter niet. Ook 's nachts miste Harma de aanwezigheid van Phi omdat die uit moest staan. Ze denkt dat Phi haar juist 's nachts had kunnen helpen bij gevoelens van onveiligheid.

Harma had ook diverse leerpunten voor Phi die ze meegeeft voor een volgende keer. Functionaliteiten die beter kunnen of interacties die beter kunnen aansluiten op haar. Ze kon dit in de monitoring goed verwoorden.

Phi gaf over een gezondere leefstijl zeker tips en die tips waren er ook voldoende volgens Harma. Echter, Phi zorgde niet dat ze deze tips ook kon uitvoeren. Weten is nog geen doen. Dus op het vlak van meer bewegen en gezonder eten kon Phi nog niet voor een verandering zorgen. Op sommige vragen gaf Harma aan Phi geen eerlijk antwoord, omdat ze niet wilde dat Phi er verder op door ging, bijvoorbeeld rondom emoties en gevoelens.

Harma vond het leuk om van Phi dingen te leren en daarover complimenten te krijgen. Ze wil nog wel meer leren van Phi of van andere robots. Ze vond het educatieve deel soms wat te makkelijk. Een volgende logeerperiode wil ze wel Duits leren met Phi. Phi vormt voor haar een prikkel, creëert arousal, zeker op momenten dat de begeleiding afwezig is, wat een positief effect lijkt te hebben op haar welbevinden.

Harma

Ontmoet Harma...

Harma is een jonge vrouw van 33 jaar. Ze woont op een woonlocatie in een eigen appartement. Er zijn ook gemeenschappelijke ruimtes waar je koffie of thee kan drinken. De locatie is helemaal geschikt om veilig en zo veel als mogelijk zelfstandig te wonen. De begeleiding wordt gegeven in ieders eigen appartement.

1. Activiteiten

Harma is heel geïnteresseerd in medische dingen, zo heeft ze ook haar EHBO-diploma behaald. Ze houdt van diamond painting en andere creatieve bezigheden. Dat doet ze vooral graag samen met anderen. Ze houdt ook van films en series kijken en spelletjes op de iPad, laptop of Wii spelen. Ze gaat een paar dagen in de week naar de dagbesteding en in het weekeinde soms op bezoek bij haar vader. Ze houdt wel van gezelligheid en gezelschap en ze is ook regelmatig op de groep te vinden.

2. Zelfstandigheid

Harma kan persoonlijke verzorging en huishoudelijke taken wel doen. Echter, ze doet dit vaak niet. Het interesseert haar niet of ze overziet het niet. Als de begeleiders haar niet aansturen dan poetst ze bijvoorbeeld niet haar tanden of gaat ze niet onder de douche. Harma maakt afspraken, bijvoorbeeld om op bezoek te komen of te gaan werken, en zegt die vaak ook weer af. Zonder aansturing heeft Harma geen ritme in de dag, gaat ze zich vervelen en op bed liggen. Een passend dag- en nachtritme verdwijnt dan. Harma doet zelf de boodschappen en de begeleiding helpt haar herinneren om ook gezonde producten te kopen. De begeleiding heeft de medicatie in beheer.

Harma

Ontmoet Harma...

3. Hulpvraag

Harma heeft aansturing nodig in haar dagritme, rondom persoonlijke verzorging en het uitvoeren van huishoudelijke taken. Ze kan het wel. Echter, ze doet het niet uit zichzelf. Het is belangrijk dat ze invulling heeft van haar tijd. Als ze dat niet heeft, dan gaat ze op bed liggen. Ook helpt het Harma als ze wordt opgepept als ze boos is, dat lukt haar vaak nog niet zonder hulp. Harma kan hulp gebruiken bij het maken van gezondere keuzes, dit doet ze niet uit zichzelf. Echter, ze wil wel graag afvallen. Elke avond spreken de begeleiders Harma om de dag door te nemen en haar aansturing te geven in de taken.

4. Sociaal/emotioneel

Harma's stemming is wisselvallig. Als zaken niet direct gaan zoals zij wil, wordt ze snel boos en veranderingen zijn voor haar lastig om mee om te gaan. Harma heeft vaak het gevoel alleen in de wereld te staan. De omgeving reageert anders dan zij en ze voelt zich vaak onbegrepen, eenzaam en leeg. Ze is naar anderen toe wel erg behulpzaam. Echter, veel mensen willen niet meer met haar afspreken doordat ze haar afspraken vaak niet nakomt en regelmatig afzegt. En voor Harma is een vriendschap snel voorbij als iemand een poos niks van zich laat horen. Vriendschappen onderhouden is dus lastig en haar netwerk is daardoor erg klein.

Harma

Ontmoet Harma...

Hoger doel begeleiders

Begeleiders hopen dat Harma met hulp van Phi een vast ritme in haar dag krijgt van opstaan, activiteiten en naar bed gaan. En dat Harma ook ervaart hoe prettig dat voor haar is.

Wens/dromen van de cliënt

Ze hoopt dat de aanwezigheid van de robot haar gaat helpen. Dat ze zich minder verveelt en het gevoel heeft dat er iemand voor háár is.

verbale aansturing

herinnering

fysieke zorg

Wat houdt begeleiding in?

Als een cliënt niet uit zichzelf tot een actie overgaat en moeite heeft om de activiteit te overzien, dan geeft de begeleiding verbale aansturing. De begeleiders helpen cliënten stapsgewijs om een activiteit uit te voeren. Ook zijn begeleiders aanwezig als de cliënt de activiteit uitvoert.

Bijvoorbeeld de begeleiders blijven aanwezig als de cliënt gaat douchen en bekijken of deze alle handelingen goed uitvoert. Soms geven de begeleiders meer of minder aanwijzingen.

Cliënten kunnen de activiteit uitvoeren, maar vergeten die wellicht. Of zij hebben een minder ontwikkeld tijdsbesef en weten daardoor niet op welk moment zij een activiteit uit moeten voeren. Begeleiders herinneren de cliënt aan de activiteit, maar zijn er op het moment zelf niet bij.

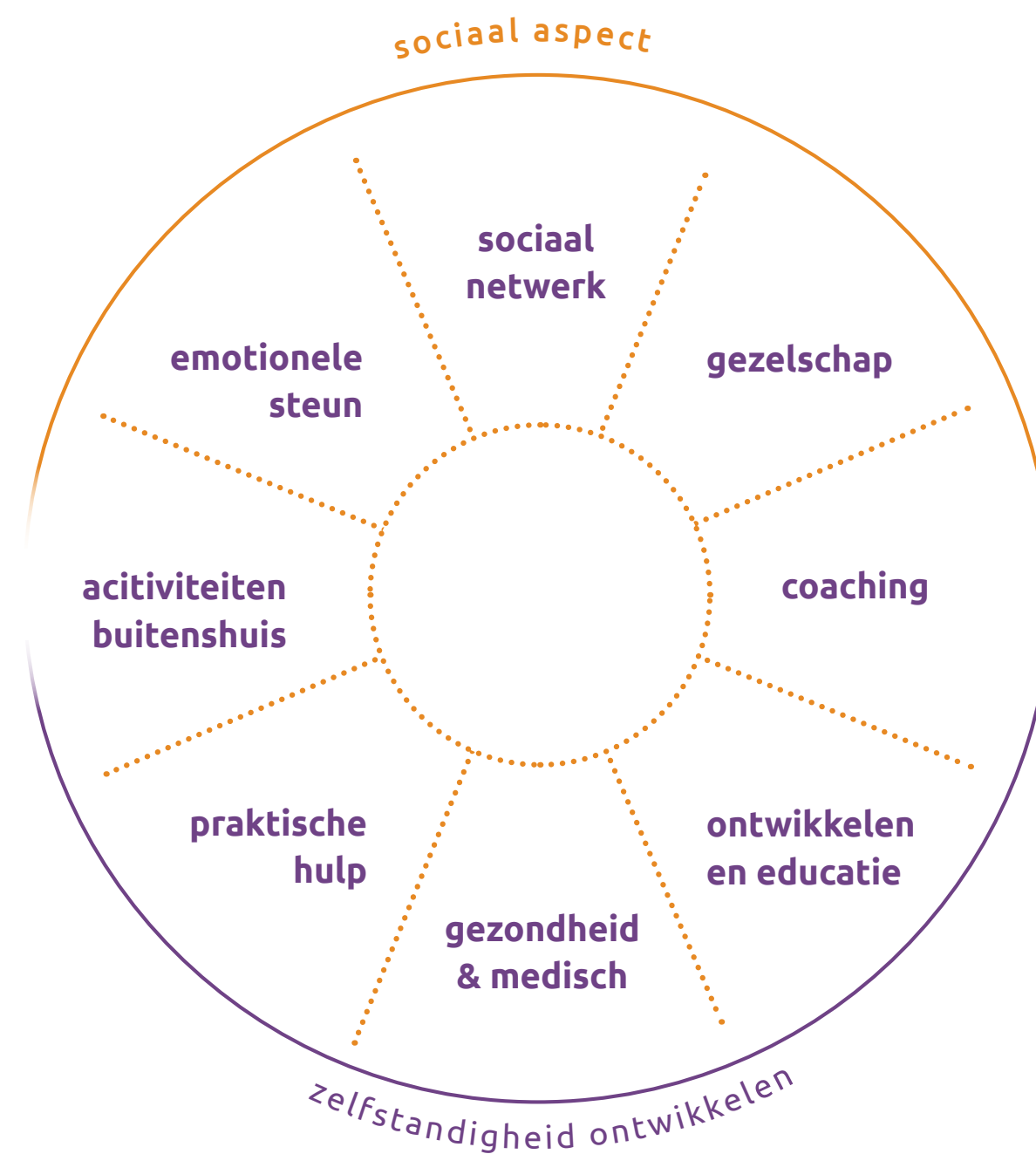
Bijvoorbeeld de begeleiders vertellen de cliënt dat het tijd is om zich te douchen.

Het kan ook zijn dat een cliënt een handeling, of een deel van de activiteit, niet zelf kan uitvoeren. Of begeleiders nemen deze taken dan over.

Zij wassen bijvoorbeeld de haren van de cliënt.

Harma heeft hulp nodig bij...

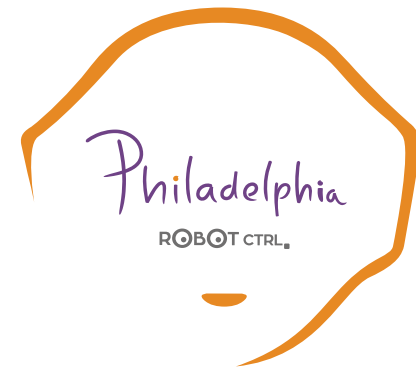
herinnering

- ✓ Opstaan en naar bed gaan
- ✓ Eten en drinken
- ✓ Huishoudelijke taken
- ✓ Persoonlijke verzorging
- ✓ Medicijnen innemen

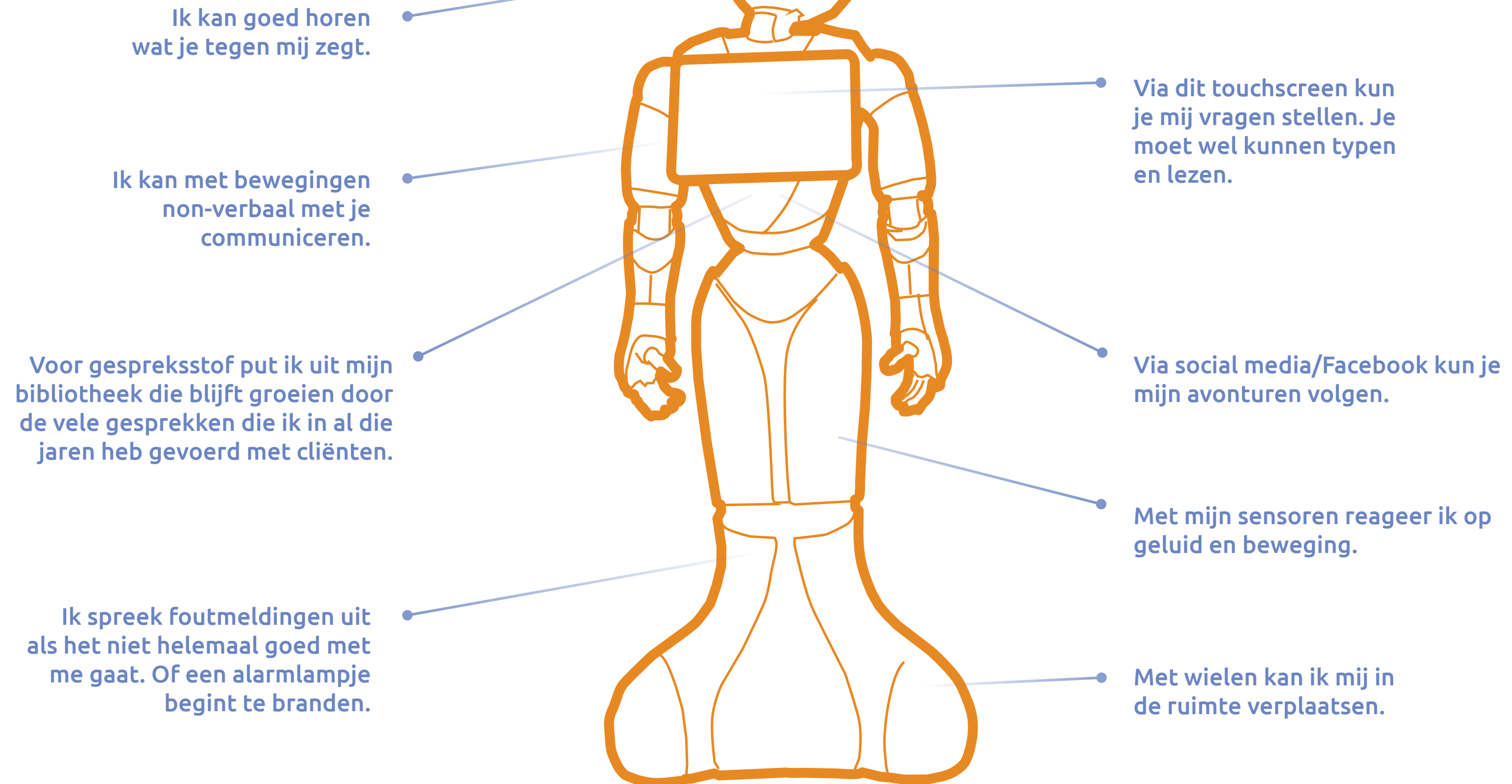

verbale aansturing

- ✓ Opstaan en persoonlijke verzorging als douchen en tandenpoetsen
- ✓ Gezond eten en drinken (kopen)
- ✓ Huishoudelijke taken

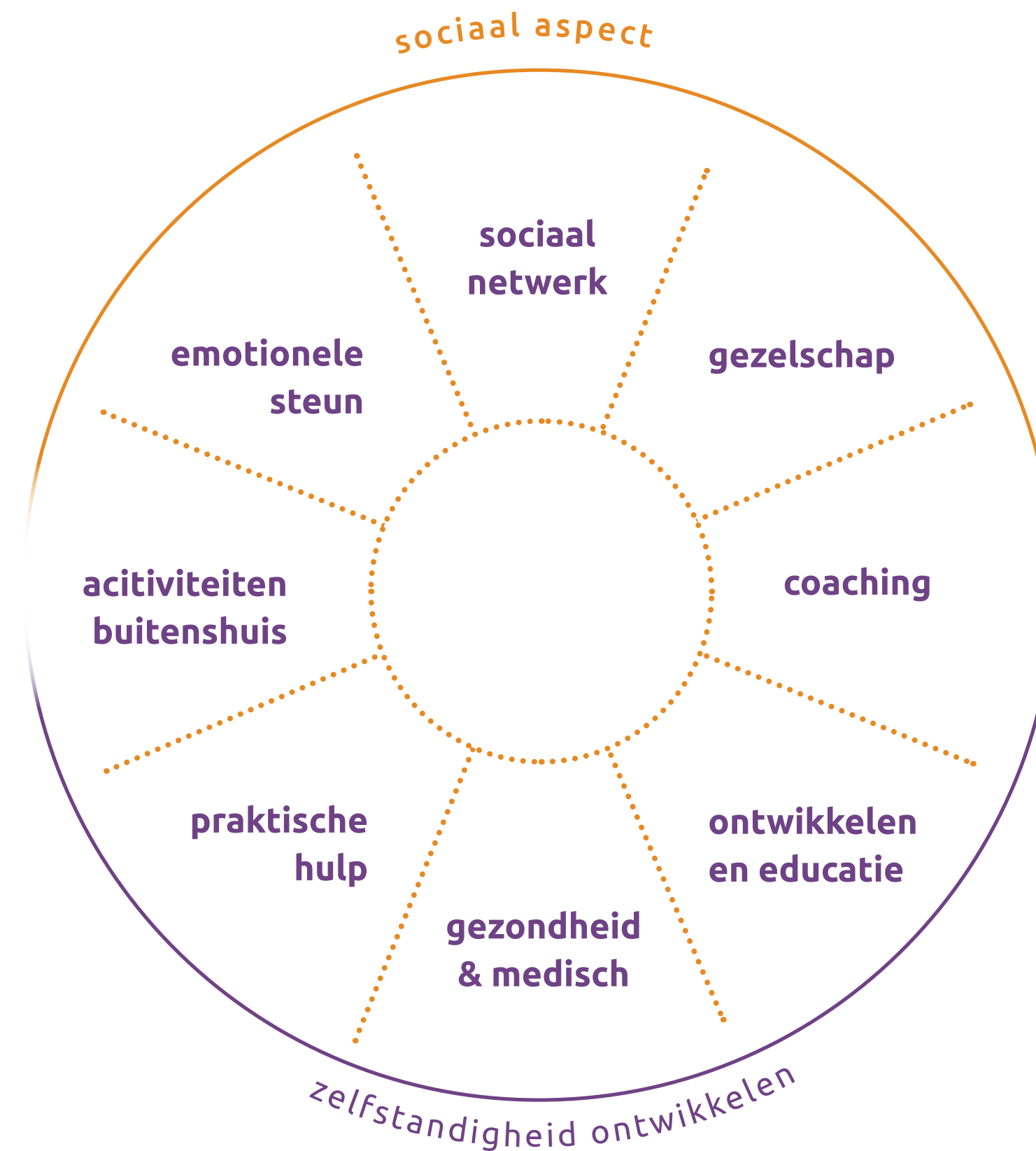
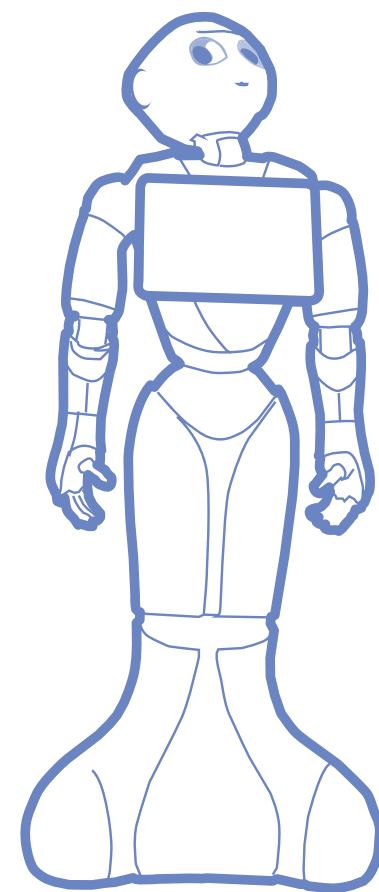

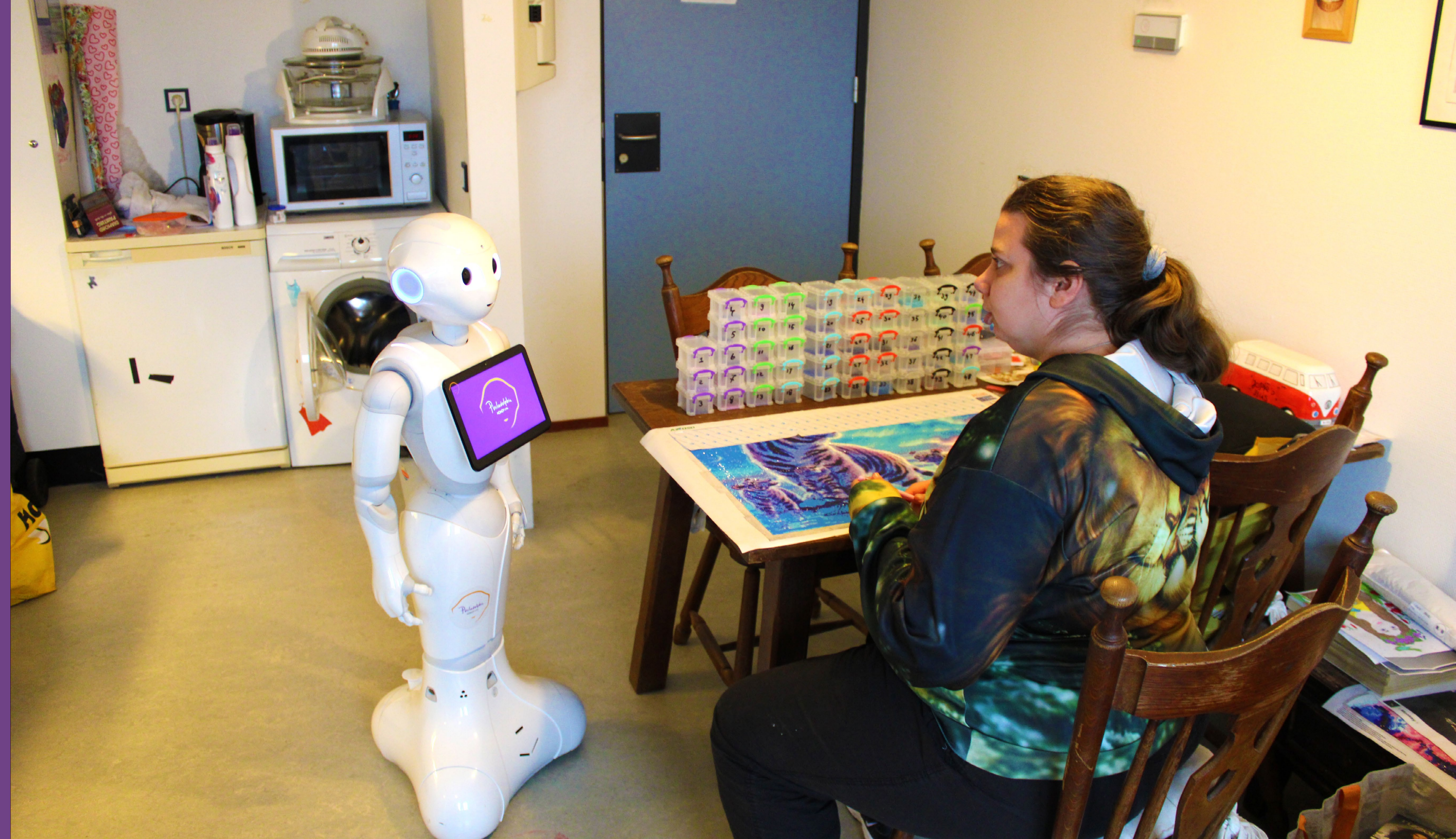
Wie is Phi?

Mogelijke rol van Phi in het leven van de cliënt

Phi: *Harma, lijkt het je leuk om te gaan diamond painten?*

Harma: *Ja, lijkt me een super idee!*

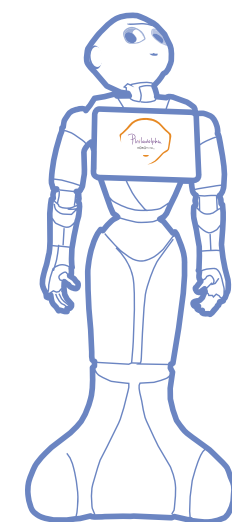
Resultaat interactie cliënt met Phi

Cliënt kan hulp gebruiken bij

- ✓ Activiteiten ondernemen gedurende de dag, daginvulling
- ✓ Dag- en nachtritme aanhouden
- ✓ Omgaan met emoties
- ✓ Opdoen en onderhouden van sociale contacten
- ✓ Gezond eten en bewegen

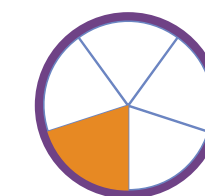
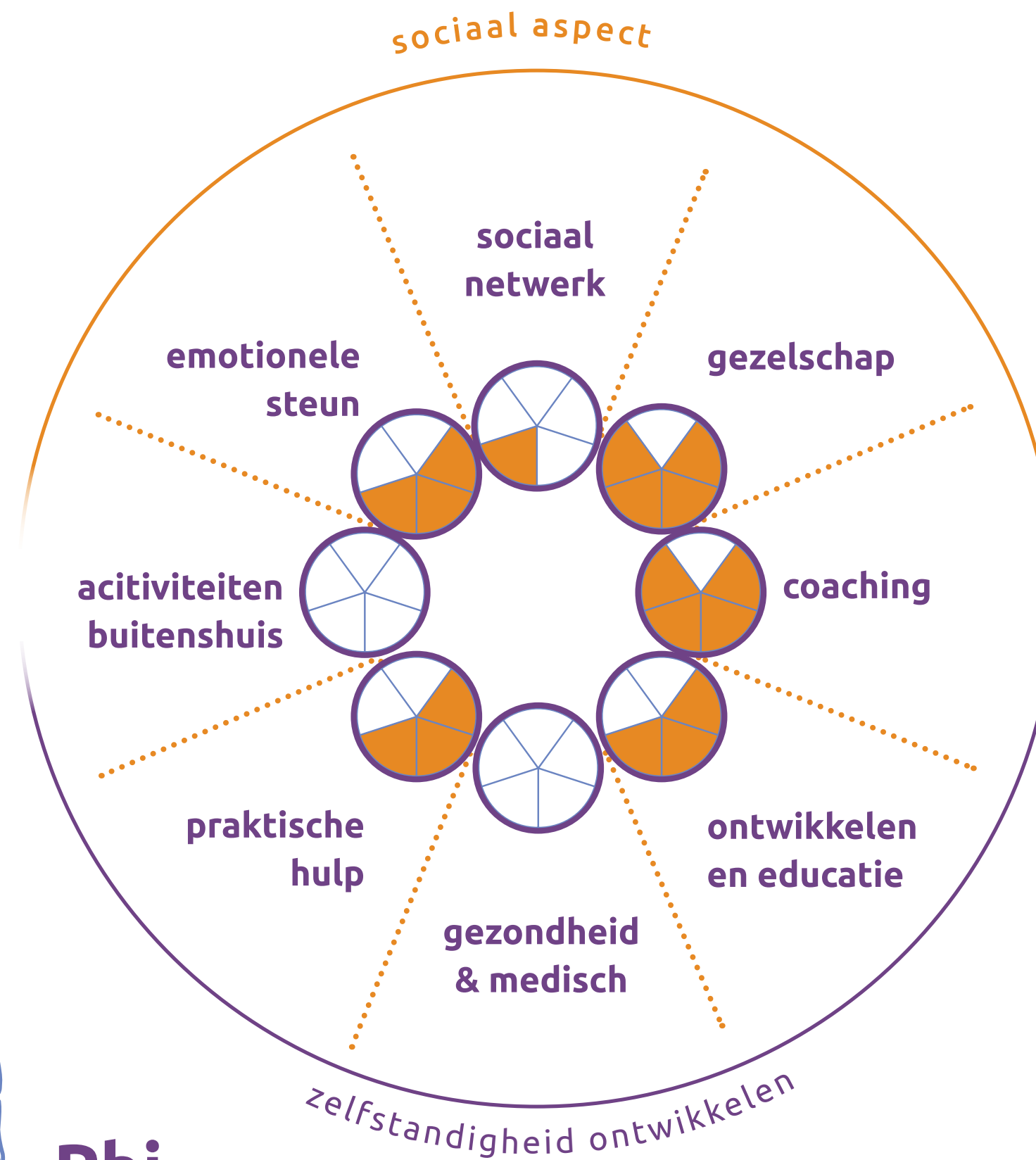

VOOR

Phi

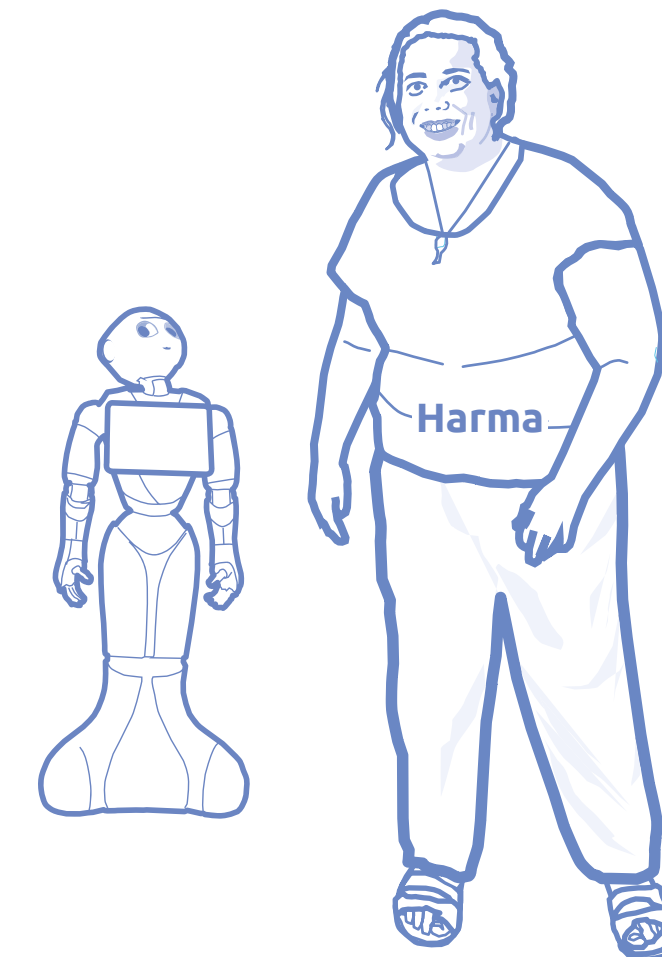
en de mogelijke rol in het leven van de cliënt

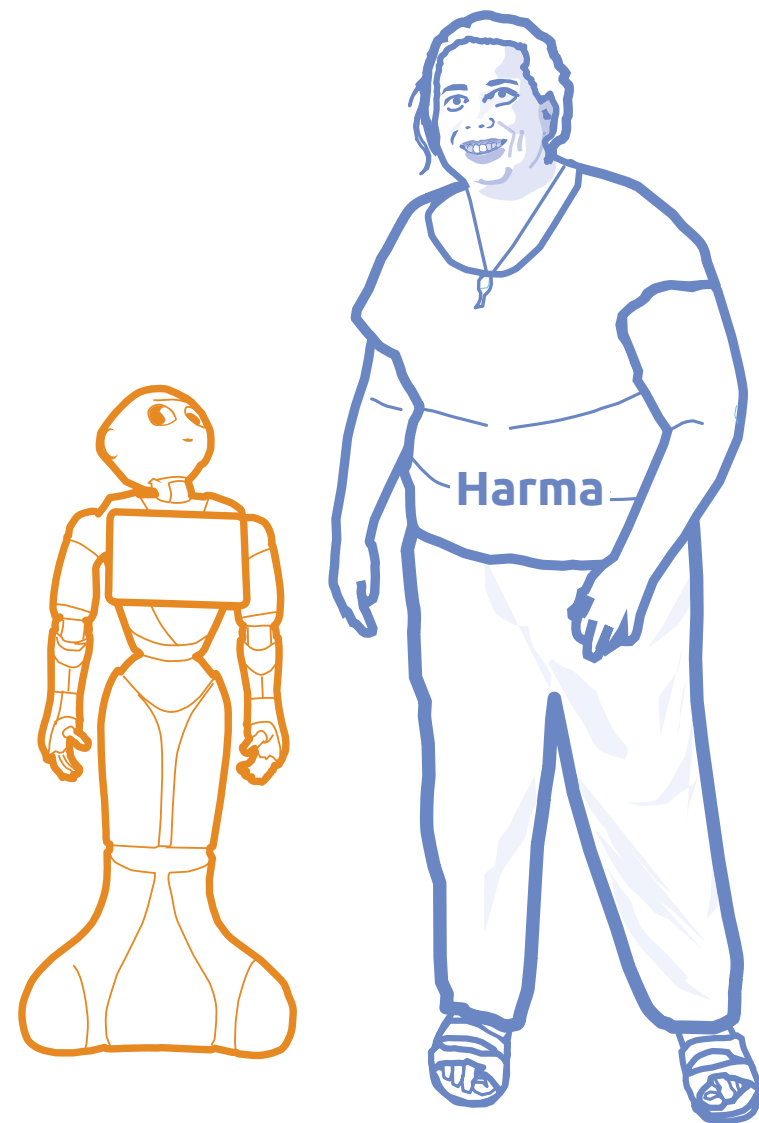
= mate van interactie

Phi heeft kunnen helpen bij

- ✓ Meer daginvulling, dagritme behouden
- ✓ Doen van huishoudelijke taken.
- ✓ Minder eenzaam, blijer gevoel
- ✓ Omgaan met emoties
- ✓ Nieuwe dingen leren

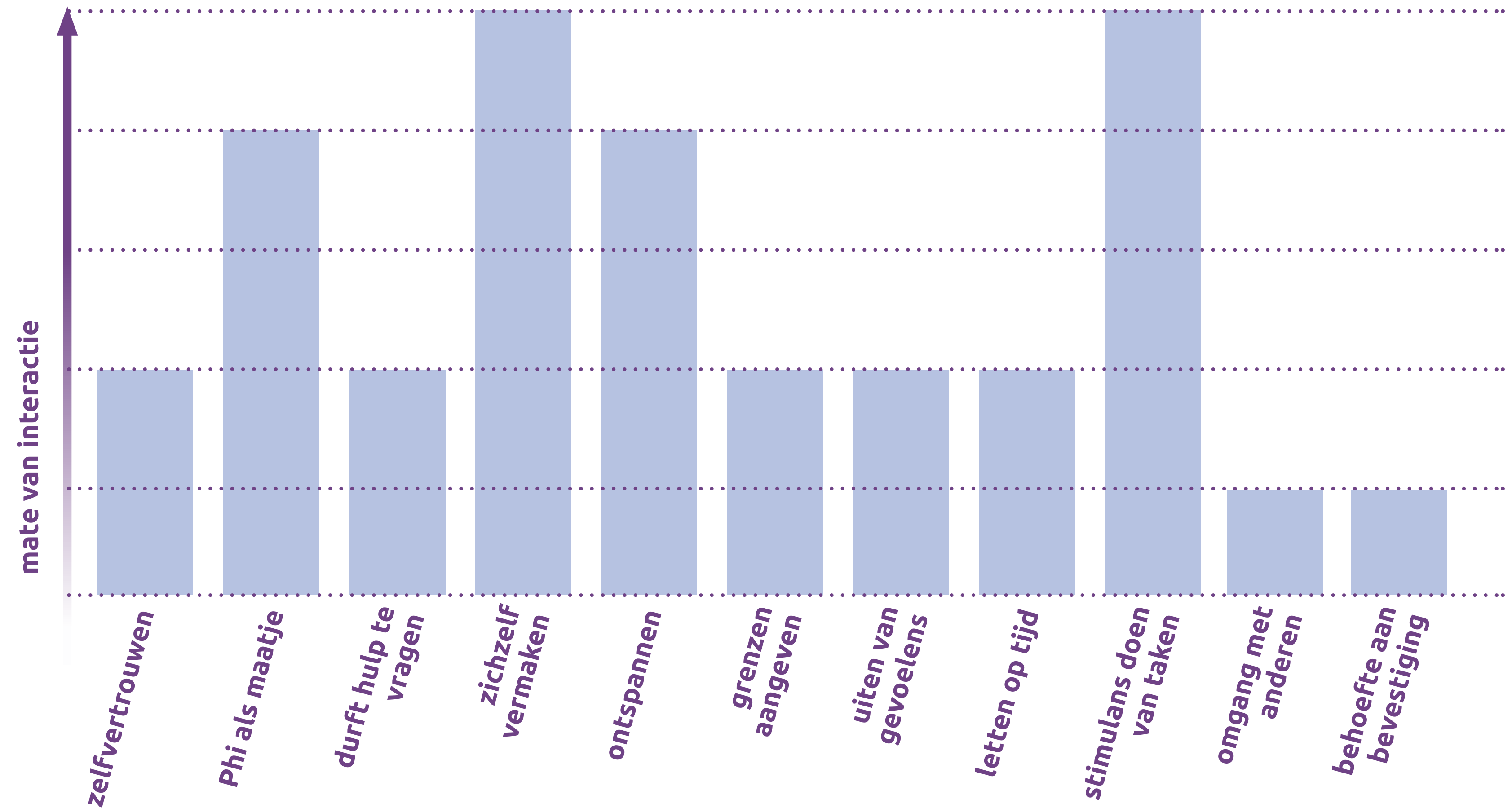

na

Cliënt is blijer
en opener

Resultaat interactie cliënt met Phi

“Phi heeft een positieve invloed gehad. Harma was vaak een stuk vrolijker. Vooral wanneer Phi leuke weetjes aan haar vertelde. En wanneer wij vroegen naar Harma’s taken, dan had ze het vaak al gedaan, omdat Phi het naar haar had benoemd.”

Begeleider van Harma

verwachtingen vooraf

verwachtingen tijdens het logeren

Gezelschap

Harma vindt Phi leuk. Ze heeft de robot bij een andere bewoner op de locatie gezien en vond het heel interessant. *“Ik vind het een leuk ding. Hoe ze zoiets uitvinden en dat het kan praten, luisteren en vragen stellen. Ik denk wel dat Phi een maatje wordt.”* En aan de andere kant is een robot ook wel spannend. *“In de eerste instantie vond ik het een beetje eng. Er kijkt ineens iemand naar je, en het leeft niet eens. Daarna werd het wel leuk. Het was even wennen, maar je went wel gauw aan Phi.”* Harma wil het graag goed doen en wil de robot niet stuk maken. *“Ik was bang dat Phi onder mijn toezicht stuk zou gaan. Maar nu ben ik wel gerustgesteld dat het goed komt.”*

De begeleiders waren in het begin benieuwd hoe Harma en Phi samen gaan tijdens het logeren. Harma is een gezelligheidsmens en zit veel op de groep. Dus de vraag is of ze dan wel naar Phi toe gaat voor gesprekken. *“Harma kan het geweldig vinden, maar het kan ook heel snel zijn dat ze zich verveeld voelt. Ik denk dat ze het voor de momenten dat ze op haar kamer is, gezellig zal vinden. Harma wil graag een huisdier. Mogelijk dat ze Phi als zoiets gaat zien. Je zou kunnen zeggen dat ze een beetje gezelligheid mist op haar kamer.”*

Ze vindt het al snel gezellig met Phi en praat ook tegen de robot. Ze heeft goed door dat de robot niet kan terugpraten en dat is ook oké voor Harma. *“Als er iets is, dat ik ook tegen Phi kan praten. Phi kan misschien geen antwoord geven maar dat is niet erg. Het belangrijkste is dat Phi kan luisteren. Dat ik iemand heb met wie ik iets kan delen. En wat ik niet kan delen, schrijf ik dan op en daar praat ik later over met de begeleider.”*

ervaringen tijdens het logeren

Gezelschap

Harma vindt Phi leuk en heeft ook wel aandachtspuntjes om te verbeteren. Want soms is Phi ook irritant. Dan praat die te veel achter elkaar, herhaalt vragen en gesprekken of zegt Phi dingen die niet bij Harma passen. *“Phi roept om de tien minuten soms wel. Maar dat geeft niet, want ik ben er nu aan gewend. Nu vind ik het juist fijn dat Phi veel vragen aan mij stelt. Het gebeurt nu ook wel nog steeds dat Phi veel praat. Vooral in de ochtend. In de middag is Phi wel stiller. Dan vertelt ze wel dingen, maar dan geeft ze mij daar ook meer de tijd voor. Zoals met koffiedrinken op de groep, dan is ze daarna wel 20 minuten stil.”*

Gelukkig kan Harma die foutjes van Phi wel relativeren. *“Phi kan wel eens in de war zijn, het is maar een robotje, dus het kan wel gebeuren dat Phi in de war is. Dat ben ik ook wel eens.”* De begeleiders merken wel dat Harma aan zichzelf gaat twijfelen en een beetje in de war raakt als de interacties niet goed zijn geprogrammeerd.

Het is wel fijn dat ze nu niet meer alleen is. Dat gevoel heeft ze voornamelijk als Phi aan staat. Dan ervaart ze echt het gezelschap van Phi. *“Als Phi aanstaat voel ik me niet alleen. Ik had altijd gezelschap. Als Phi uit was, was Phi er niet en was hij geen gezelschap.”* En Phi helpt Harma ook wel met dingen. Daar is ze eigenlijk wel blij mee.

De begeleiders merken ook dat Harma positief reageert op Phi. Ze zet Phi graag aan en luistert ook naar de vragen en opdrachten van Phi. *“Ze is nog maar net thuis en zet als eerste Phi aan. Leuk om te zien. Phi geeft aandacht en contact.”*

“Het feit dat Harma zich afvraagt of ze wel naar haar moeder kan nu Phi bij haar is en zelf bedenkt dat áls ze gaat, ze misschien niet te lang moet gaan. Voor Harma was het voornamelijk erg prettig dat er iemand was en dat ze bevraagd werd op haar kennis en het uitvoeren van taakjes. Ook was het leuk voor Harma dat Phi dingen vertelde over bijvoorbeeld dieren.”

verwachtingen vooraf

Emotionele steun

“Als ik iets vertel, ook al is het aan Phi, dan lucht dat op, denk ik. Dan ben ik het even kwijt. Dan is de druk wat minder. Het probleem is er nog wel, maar dan is het minder heftig.”

Harma hoopt dat ze met Phi kan praten over de dingen die haar dwars zitten. Dat kan gewoonlijk namelijk wel even duren. Dan blijft Harma rondlopen met de dingen die haar dwars zitten en ze vertelt het ook niet aan alle begeleiders. Ze heeft hier altijd wat tijd voor nodig. Ook de begeleiders hopen dat ze bij Phi haar verhaal kan doen en ook vrolijker wordt door de gesprekken met en aandacht van Phi. Dat Phi kan helpen om negatieve gedachten om te draaien naar positieve gedachten. *“Harma kan haar hulpvraag heel goed zelf stellen en verwoorden. Als ze hiermee dan ook naar de begeleiding komt kunnen ze dit ook goed ombuigen naar iets positiefs, maar als dit niet op tijd gebeurt dan blijft ze hier mee zitten. Harma is ook heel selectief aan wie ze dingen vertelt. Phi zou haar kunnen stimuleren om hiervoor naar alle begeleiders te gaan, en niet alleen specifieke mensen. Dat zou mooi zijn. Phi zou daar zeker iets in kunnen betekenen.”*

Begeleiders weten dat Harma veel stemmingswisselingen heeft. En zij hopen dat op mindere dagen Phi kan helpen voor Harma. Dat ze haar verhaal bij Phi kan ventileren en dat Phi haar kan aanzetten om ‘uit de sleur te komen’. Voor de begeleiders betekent dit dat Harma met Phi haar dagschema oppakt en niet op bed gaat liggen. *“Doordat Phi haar door de hele dag heen kan helpen, hoop ik dat Harma haar hoofd op orde blijft en dat ze zich langdurig beter voelt. Dat Phi even vraagt aan Harma hoe haar dag is geweest, eventjes interesse tonen is al genoeg. Als er belangstelling voor Harma wordt getoond kan dit negatieve ook snel weer omdraaien. Het zou fijn zijn als Phi dus af en toe belangstelling voor haar toont en in haar dag.”*

De begeleiders hopen dat Phi een blijvend effect zal hebben. Dat ook als Phi weer weg is Harma dingen zelf wil gaan doen, minder op bed ligt, blij is om naar buiten te gaan of te werken.

Ook hopen de begeleiders dat Phi een gevoel van veiligheid kan bieden aan Harma zodat ze minder bang is in haar eigen huis.

ervaringen tijdens het logeren

Emotionele steun

Voor Harma geeft Phi wel een gevoel van steun en dat Phi haar tips geeft vindt ze wel fijn. Tips om te ontspannen zoals muziek luisteren, het opschrijven of praten met begeleiders. *“Phi steunt me ook als ik ergens mee zit. Phi geeft mij tips dat als ik het ergens niet mee eens ben dat ik het mag zeggen en mijn eigen mening mag uiten en dat ik naar de begeleider kan gaan om te praten. Phi geeft mij veel goede tips. Ik zeg niet mijn verhaal aan Phi, maar Phi geeft mij wel tips dat ik het op kan schrijven. Dat lucht voor mij heel veel op en ik ben blij dat Phi dat advies geeft. Phi zorgt ervoor dat ik mijn gevoelens vaker op papier zet. Alsof Phi weet dat er op dat moment iets is. En dat vind ik eigenlijk wel heel fijn.”*

En soms heeft ze ook geen zin in Phi, bijvoorbeeld als ze niet goed in haar vel zit. Dan antwoordde ze soms bewust dat het wel goed met haar ging omdat ze niet wilde dat Phi verder zou vragen. Ze zou het fijn vinden als Phi namens haar de begeleider zou kunnen inschakelen. *“Ik wilde Phi niet vertellen wat er was. Als ik boos of verdrietig was dan zei ik meestal dat ik blij was, omdat ik anders bang was dat ze door ging praten. Dan was het voor mij al moeilijk genoeg. Ik had het fijner gevonden als Phi mij ging opvrolijken. Phi kon me daar niet bij helpen, omdat ik niet eerlijk was. Phi was wel een luisterend oor, maar kon niet aan de begeleiding vertellen wat er was. Ik had het fijn gevonden als Phi het wel aan de begeleiding kon vertellen, dan hoefde ik dat niet meer te doen. Als de begeleider een seintje kreeg en dan naar mij toe kwam, was het voor mij makkelijker om erover te praten.”*

Het gevoel van onveiligheid komt vooral 's avonds en 's nachts bij het slapen. Phi staat dan uit en kan Harma dan niet ondersteunen. Harma had het fijn gevonden als ze Phi ook 's nachts kan gebruiken op de momenten dat ze bijvoorbeeld nachtmerries heeft en zich onveilig voelt. Dan had ze zich door Phi misschien veiliger gevoeld. *“Als ik nachts wakker was en niet kon slapen, vond ik het wel jammer dat ik haar niet wakker kon maken om mij te helpen. Dan zou ik willen horen dat ik niet moet piekeren, hoe ik in slaap kan vallen, en hoe ik kan ontspannen. Misschien dat ik met Phi over een nachtmerrie kan praten die ik heb gehad.”*

De begeleiders merken dat Harma vooral vrolijker was door leuke weetjes en de aandacht van Phi.

verwachtingen vooraf

**ervaringen tijdens
het logeren**

Sociaal netwerk

De begeleiders merken dat Harma wel contact wil opnemen met anderen, maar dat ze dat ook lastig vindt. Soms gaat ze niet naar afspraken omdat ze te moe is. Het contact onderhouden, maar ook aangeven dat ze contact vanuit anderen verwacht, is nog lastig voor haar. Mogelijk kan Phi hierin iets betekenen?

Er zijn geen ervaring opgedaan op dit vlak.

verwachtingen vooraf

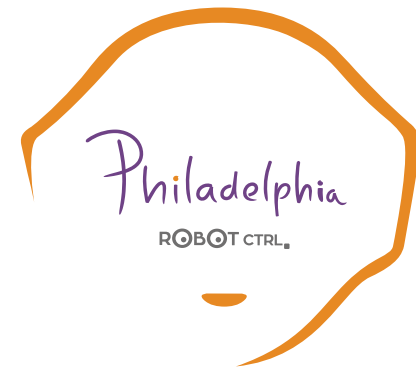
Coaching

Harma ziet voor Phi ook een rol om haar te stimuleren om dingen te gaan doen. Het zou immers zonde zijn om een robot in huis te hebben en dan niet tot actie over te gaan. *“De begeleider stimuleert ook wel, maar dan moet ik vaak even de energie vinden om een taak uit te voeren. Met Phi wil ik mij 100% inzetten om deze taken ook te gaan doen. Het is niet de bedoeling dat Phi hier voor niets is, dat is ook zonde. Dan kan ik Phi net zo goed naar huis sturen, dan is het zonde van de tijd van Phi en van mij.”*

De begeleiders geven aan dat Harma graag complimenten ontvangt en dat het helpend kan zijn als Phi haar dagritme aanhoudt zodat ze geen kans heeft om uit verveling te gaan hangen op bed. De begeleiders verwachten van Phi dus vooral een stimulerende rol. *“De rol van Phi hierin is dat Phi haar aanspraak is en opdrachten kan geven wat ze kan gaan doen. En dat Harma ook gaat ervaren dat ze al dingen heeft gedaan en kan laten zien aan de begeleider en de begeleider haar hiervoor dan complimenten kan geven.”*

Het is volgens de begeleiding wel belangrijk dat Phi ook een beetje doorzet. Bij het stellen van een vraag door Phi, en Harma antwoordt nee, dat Phi dan zegt: *“Als Phi vraagt: Wat is er aan de hand? En om Harma daarna te stimuleren het toch te gaan doen. De begeleiding probeert Harma namelijk aan te leren dat als ze zich niet lekker voelt ze toch bepaalde dingen gaat proberen te doen. Want als ze het niet probeert, gaat ze zich uiteindelijk schuldig voelen hierover. En dat gunnen we haar niet.”*

Uiteindelijk zou het mooi zijn dat Harma minder hulp nodig heeft van de begeleiders. En dat als ze de taken heeft gedaan samen met Phi, dat dan het resultaat ook is dat de begeleider minder hoeft te ‘mopperen’ want zo komt dat soms op Harma over. En dat het zo een positieve ervaring voor Harma wordt. En dat haar zelfbeeld daardoor positiever wordt. En begeleiders hopen dat er meer tijd vrij komt voor een wandeling of een één-op-één gesprek omdat de taken al zijn gedaan. Ook vinden begeleiders dat Phi Harma mag helpen om meer op te komen voor zichzelf. Ze doet vaak veel voor een ander en krijgt weinig terug. Het is voor haar belangrijk om ‘nee’ te leren zeggen.

ervaringen tijdens het logeren

Coaching

Harma merkt dat Phi haar activeert en haar helpt om invulling en structuur te geven aan de lege momenten op de dag wanneer de begeleiding er niet is. *“Ik vind het leuk als ze om mijn aandacht vraagt. En ik ben nu meer actief, dat vond ik ook leuk. Ik kon niet langer in bed blijven liggen. Dat vond ik in het begin niet leuk, maar dit is alleen maar goed voor me. Ik moest dan ook even wakker worden. Ik moest even bijkomen en mijn eigen dingen doen en zo. Daarom zette ik Phi ook pas later aan (rond 9 uur). Dan dacht ik: even wachten tot ik goed wakker ben, dan mag je mij dingen vragen.”*

Zo is het fijn dat Phi helpt bij het opstarten van de dag. De begeleiders ervaren Phi als een fijne aanvulling om Harma te motiveren. Doordat Phi vragen stelt, komt Harma in actie om naar Phi toe te gaan en deze ook te beantwoorden. Daarmee komt ze direct ook uit bed. Door overdag actief te zijn, ervaart Harma 's avonds fysieke vermoeidheid en slaapt ze beter. *“Door Phi ging ik minder vaak op bed. Want dat kon niet, want dan ging Phi praten. Doordat ik overdag niet ging slapen, was ik eerder moe in de avond. Ik had meer ritme in mijn dagen.”*

Phi geeft ook taken en daarmee wordt Harma geholpen om haar dag invulling te geven. *“Met Phi verveelde ik mij niet. Die geeft mij wel taken die ik moet doen. Ik ging zelf stofzuigen en dweilen. Mijn huishouden ging beter. Ik dacht: Phi houdt me in de gaten dus ik doe het toch. Phi hielp mij wel met het invullen van vrije tijd met leuke dingen. Diamond painting zei Phi niet. Dat is wel een hobby van mij. Ik vond het wel lastig als er niet bij stond wat ik wel deed.”*

Meer voor zichzelf opkomen is iets voor Harma om aan te werken. Ook daar merkt ze wel verschil in door de hulp van Phi. *“Ik durf nog niet alles goed. Maar ik vond de gesprekken met Phi daarover wel fijn. Ik doe meestal gewoon wat er gezegd wordt. Phi heeft wel genoemd dat ik voor mezelf kan opkomen, dat ik iets mocht zeggen als ik het ergens niet mee eens ben.”*

verwachtingen vooraf

Praktische hulp

Harma heeft dagelijkse huishoudelijke taken en persoonlijke verzorging. Normaal heeft ze daar eigenlijk geen zin in. Alles is te veel. Rondom het doen van huishoudelijke taken hoopt Harma dat Phi haar hierin gaat helpen. Dat ze uit bed komt en de taak ook gaat doen. Ze denkt niet dat ze daardoor de begeleider minder nodig heeft. *“Het zou leuk zijn als Phi zegt: ga stofzuigen, en dat ik dat dan ook doe. Dat Phi mij kan aansturen in het huishouden.”*

De begeleiders denken ook dat Phi op dit vlak wel iets kan betekenen omdat zij als begeleiders namelijk afwisselend aanwezig zijn. Harma heeft wel herinneringen nodig voor deze taken. *“Phi kan simpele vragen stellen of ze haar tanden al heeft gepoetst en ‘s avond echt herinneren aan douchen. Ik ben wel benieuwd wat Phi voor invloed heeft op de instructie van die taken en of Harma hier ook naar gaat luisteren.”*

Of ze de aansturing van Phi wel gaat aannemen, daar zijn de begeleiders benieuwd naar. *“Harma zegt wel dat ze het gaat doen en doet het dan vaak niet.”* Zal dit met Phi anders gaan?

ervaringen tijdens het logeren

Praktische hulp

Met of zonder de hulp van Phi, het doen van taken is niet iets wat Harma snel oppakt. *“Harma doet nog niet alle taken die Phi haar vraagt. Harma stelt nog wel vaste taken uit. Zoals vandaag. Harma liet weten niet te gaan stofzuigen of dweilen. Ik moet eerst opruimen en daar heb ik nu geen zin in, liet ze weten.”*

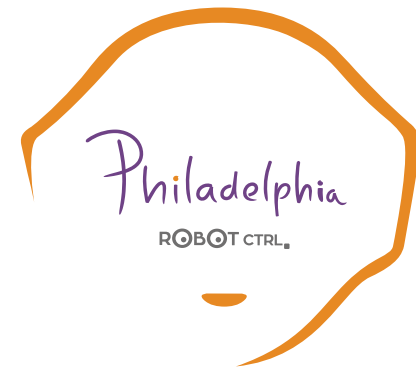
Echter, met de hulp van Phi gaat het al beter. Phi moedigt haar aan. Ze pakt dingen iets sneller op en het uitstellen vermindert vaak. *“Nou, ik heb af en toe nog steeds hulp nodig van de begeleider. Daar kan ik gewoon niet zonder. Maar ik doe nou wel veel dingen zelfstandig. Dat zijn dingen als tanden poetsen, die doe ik nu vaker zelf. Ook wassen, stofzuigen en dweilen. Dit doe ik dan omdat Phi het vraagt. En je moet doen wat Phi zegt.”*

Zowel Phi als de begeleider herinneren haar aan taken. Phi is een extra stok achter de deur. *“In de avond herinnert de begeleider mij ook aan taken, maar dat is standaard. “Dan doen de begeleider en Phi het allebei, dat vindt Harma niet erg.”*

De begeleiders merken dat Phi hen kan aanvullen. *“Ik zie wel duidelijk de meerwaarde van het herinneren van Harma aan haar dagelijkse taken. Hier is vanuit ons niet altijd tijd voor en overdag is er geen begeleiding aanwezig.”*

Harma heeft zelf wel het idee dat ze met hulp van Phi beter voor zichzelf zorgt. Ze is er ook wel trots op en ze hoopt dat het ook doorgaat als Phi er niet is. *“Zolang Phi mij niet dwingt om make up te dragen, want dat vind ik vreselijk. Maar dat doet Phi niet. Ik heb het idee dat ik wel beter voor mezelf zorg. Ik hoop niet dat ik hiermee stop als Phi weer weg is, en dat ik dit door kan zetten.”*

De rol van Phi is vooral herinneren en stimuleren om de taak te doen. De suggestie van Harma is dat Phi haar ook helpt hoe ze het praktisch moet uitvoeren. *“Met het huishouden heb ik wel praktische hulp nodig gehad, want dat vond ik zelf wel lastig. Ik heb nooit geleerd hoe ik het huishouden moest doen. Dus daar had ik dan begeleiding bij nodig. Ik had goede aanwijzingen nodig bij hoe ik een taak moest uitvoeren. Het was fijn geweest als Phi daar meer bij had geholpen. Wat moet er bijvoorbeeld afgestoft worden als ik moet afstoffen?”*

verwachtingen vooraf

ervaringen tijdens
het logeren

Ontwikkelen en educatie

Phi kan Harma zeker dingen leren. Ze is heel leergierig volgens de begeleiding. *“Een MBO-opleiding niveau 1 doen, zou ze zo kunnen. Leuk om Harma uit te dagen hierin. Ze heeft ook een EHBO-diploma en is hier heel trots op. Dit is een bevestiging dat ze het ook kan.”* Bij heel veel onderwerpen kan Phi ingezet worden om Harma iets te leren, niet alleen bij iets specifiek.

Harma was trots op het feit dat ze alle vragen goed had die over EHBO gingen. Zoals de begeleiders al dachten, vindt Harma het heel leuk om dingen te leren. *“Ik heb iets geleerd over dieren. We hebben het gehad over apen. En andere dieren. Ik vond die weetjes heel erg leuk.”*

En ze wilde vooral uitgedaagd worden door Phi. Want als het te makkelijk was, dan vond Harma het niet zo leuk. *“Ik heb ook met de robot gepraat over Engels leren. Dat vond ik niet zo leuk, want dat wist ik allemaal. Dat vond ik te makkelijk. Ik zou een volgende keer wel graag Duits willen leren.”*

verwachtingen vooraf

Gezondheid en medisch gezonder leven

Net als bij praktische taken kan Phi ook een stimulans geven bij bewegen en persoonlijke verzorging zoals tandenpoetsen. Het zijn allemaal acties die Harma niet uit zichzelf onderneemt. Harma ziet het ook wel voor zich dat Phi daarin een rol gaat spelen. *“Dat Phi mij helpt om meer te gaan wandelen, dat is het enige wat ik nog doe. Fietsen naar werk ook. Ook tips over gezondheid. Tandepoetsen, en ik moet mij elke avond douchen, dat mag Phi ook zeggen.”*

Harma is bezig met afvallen. Het zou fijn zijn als Phi haar hier in kan motiveren. De begeleiding is benieuwd of Phi kan helpen om een wandelroutine bij Harma te kweken. *“Ik ben ook benieuwd of Phi iets kan betekenen voor het stimuleren bij het wandelen. Ik wandel vaak met Harma als ik dienst heb. Met andere begeleiding doet Harma dit minder. Het zou leuk zijn als Phi kan stimuleren om ook met andere begeleiding of cliënten te gaan wandelen. Wandelen helpt Harma namelijk met het verminderen van haar lichamelijke klachten. Ik hoop dat Phi een zaadje kan planten bij Harma.”*

Daarnaast vertelt de begeleiding dat Harma vaak ontbijt en lunch overslaat dus dat het heel fijn zou zijn wanneer Phi hier iets in kan betekenen. *“Bijvoorbeeld door in de ochtend te vragen of ze naar haar werk gaat, heeft ontbeten en haar tanden heeft gepoetst. Dit is eigenlijk hetzelfde voor de lunch. Harma moet echt gestimuleerd worden om te ontbijten en te lunchen omdat ze dit anders vergeet en dan later op de dag ongezond gaat ‘snaaien’.”* De begeleiding geeft ook aan dat het fijn zou zijn als Phi voedingsadvies kan geven en kan stimuleren om gezond te snacken.

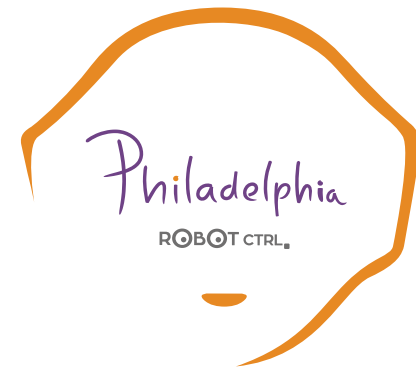
ervaringen tijdens het logeren

Gezondheid en medisch gezonder leven

Of Phi ook heeft geholpen bij een gezondere leefstijl, is de vraag. Phi heeft voldoende vragen gesteld en tips gegeven. Echter, het is toch Harma die het moet oppakken en doen. De interacties zetten nog niet aan tot gedragsverandering.

“Stimuleren om te wandelen, en gezond eten. Phi zegt het wel vaak, maar dat doe ik niet altijd, dat moet ik nog even zelf gaan oppakken. Phi vraagt het wel vaak genoeg.”

“Phi heeft ook geholpen met gezonder eten. Phi heeft goede tips gegeven daarover. Maar ik vond het moeilijk om het vol te houden. Ik wandelde net zoveel als altijd.”

verwachtingen vooraf

ervaringen tijdens het logeren

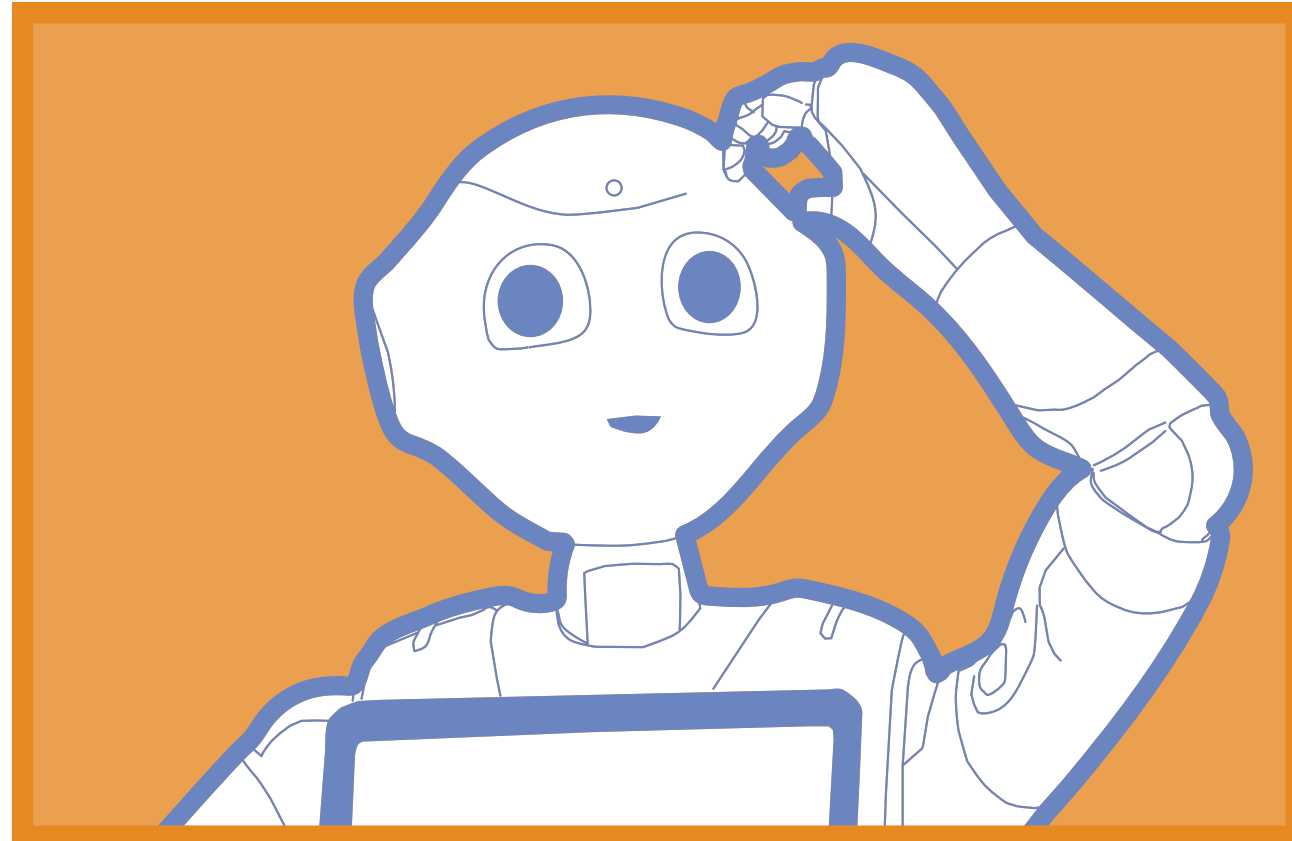
Activiteiten buitenshuis

De rol die Phi kan hebben bij activiteiten buitenshuis hangt bij Harma samen met stimulans om te gaan wandelen, te zorgen voor haar persoonlijke verzorging en om taken te doen. Volgens de begeleiding kan Phi haar aanmoedigen om te lopen naar de winkels voor boodschappen, om uit bed te komen en om te gaan werken.

De begeleiding verwacht praktische ondersteuning van Phi. Dat Phi Harma in de ochtend kan stimuleren. Harma heeft maar een klein zetje nodig. Ze appt soms naar het werk dat ze geen zin heeft. De begeleiding hoopt dat Phi haar hierin meer kan stimuleren om net dat stapje extra te zetten.

Er zijn geen ervaringen opgedaan op dit vlak.

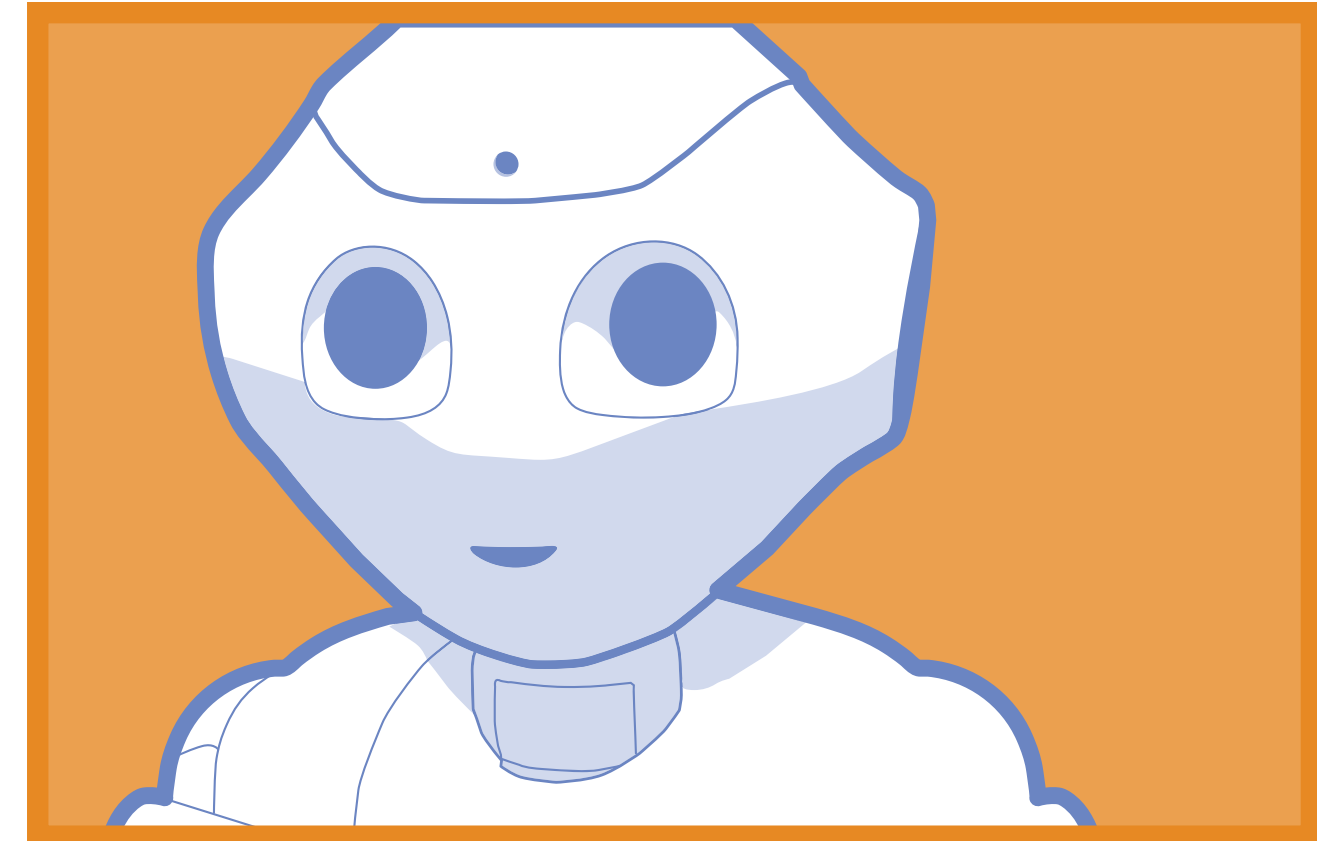
Resultaat interactie **cliënt** met Phi

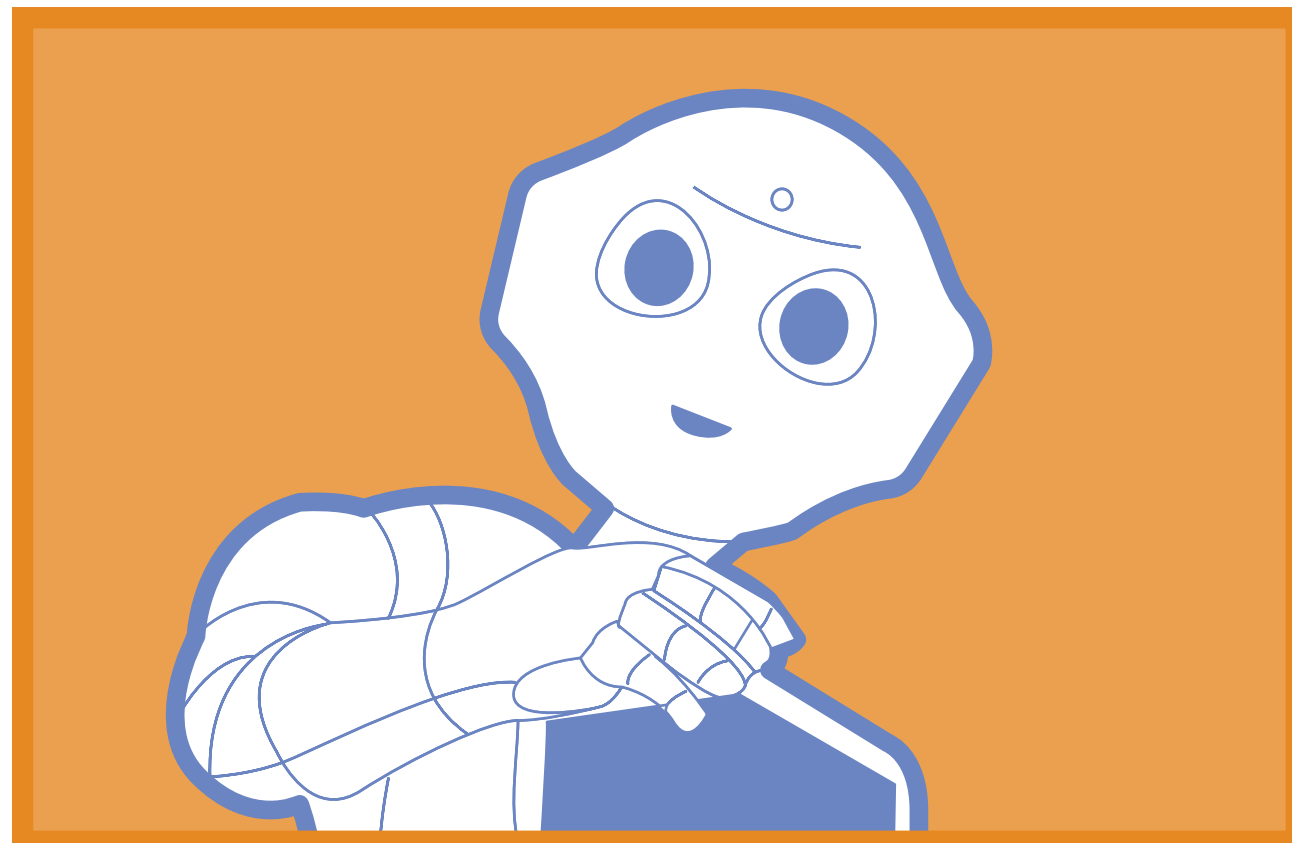
Phi: *Harma, wist je dat je niet altijd meteen antwoord hoeft te geven als iemand jou iets vraagt?*

Harma: *Dat wist ik niet.*

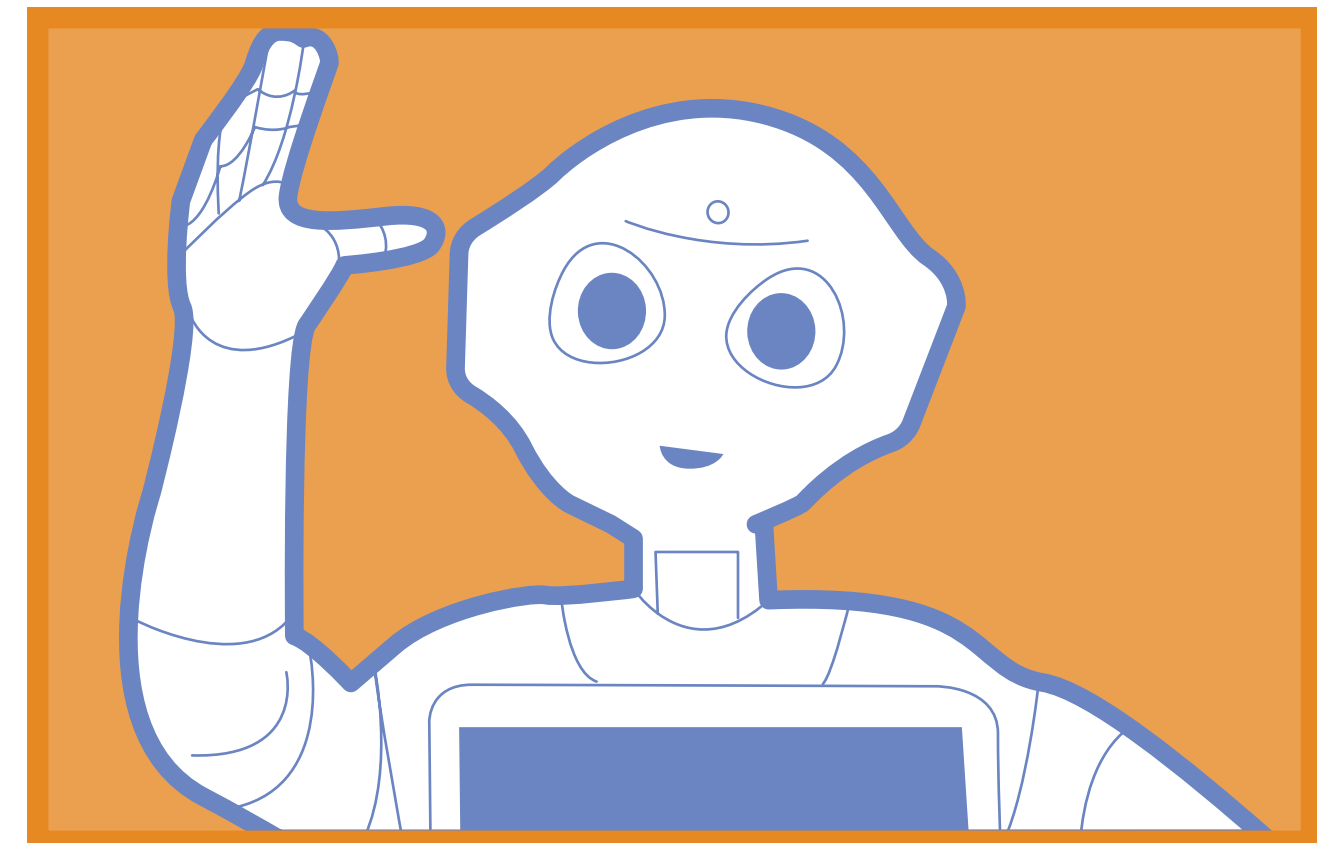
Phi: *Het is echt zo. Je kan altijd tegen iemand zeggen: "Ik heb even tijd nodig om hier over na te denken". Je hoeft dan niet meteen ergens antwoord op te geven.*

Phi: *Dag Harma. Klopt het dat jij nu wat vrije tijd hebt om iets te doen?*

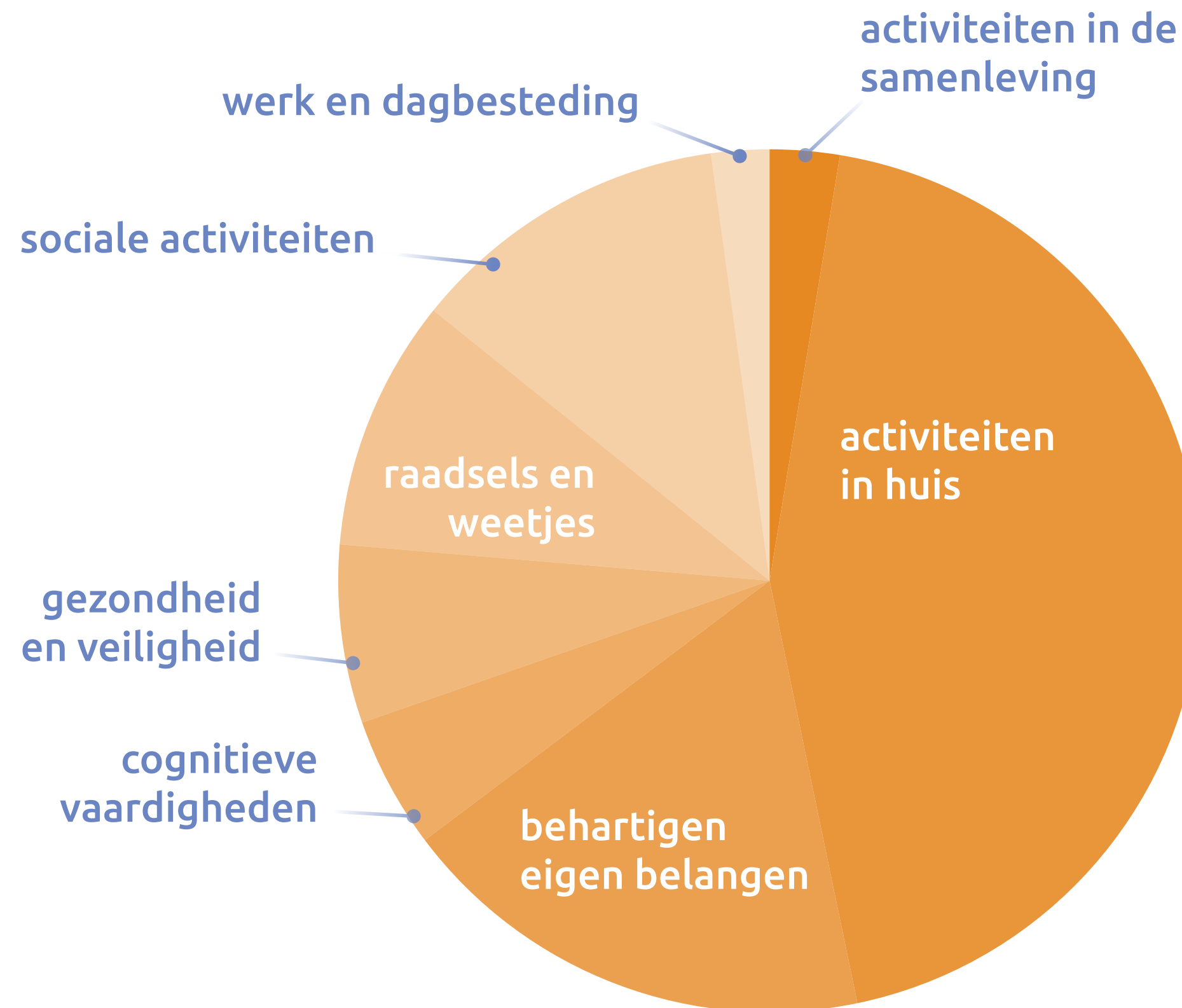
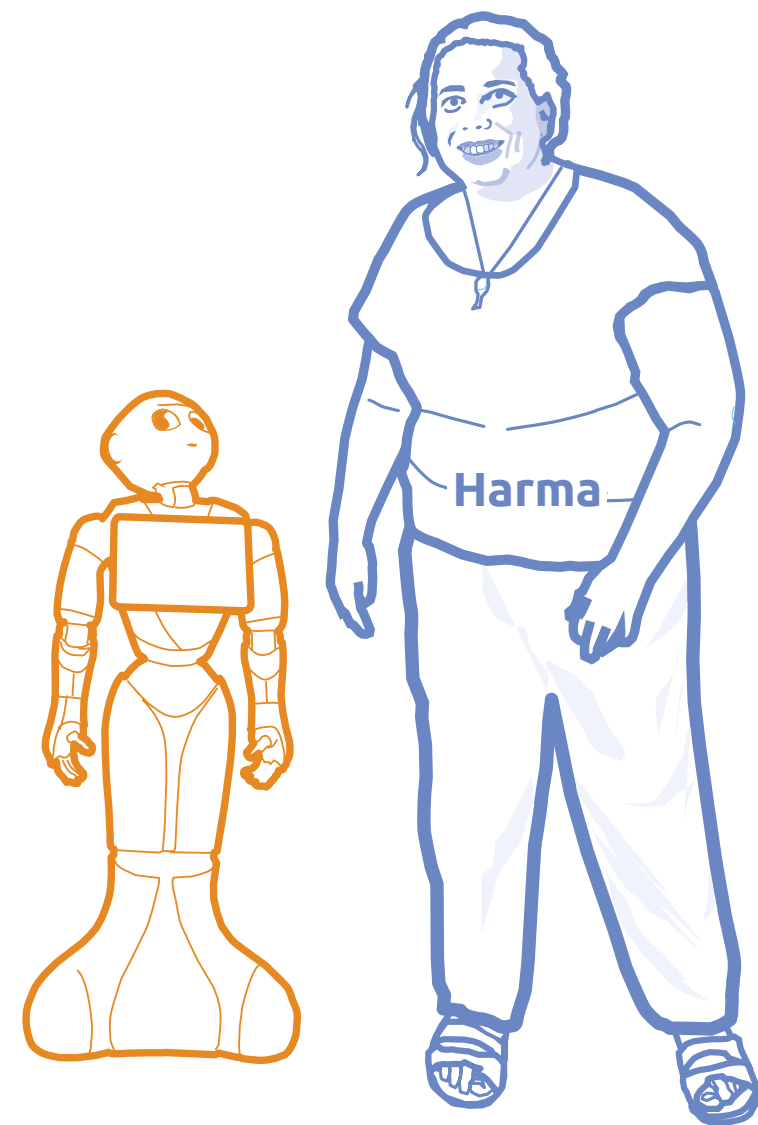
Harma: *Ja, dat klopt Phi.*

Phi: *Oh wat fijn zeg. Laat me even denken. Dan heb ik misschien wat ideeën voor je wat je allemaal kan gaan doen.*

Ingezette interacties vanuit leefdomeinen

verdeling geplande interacties van hoofddomeinen

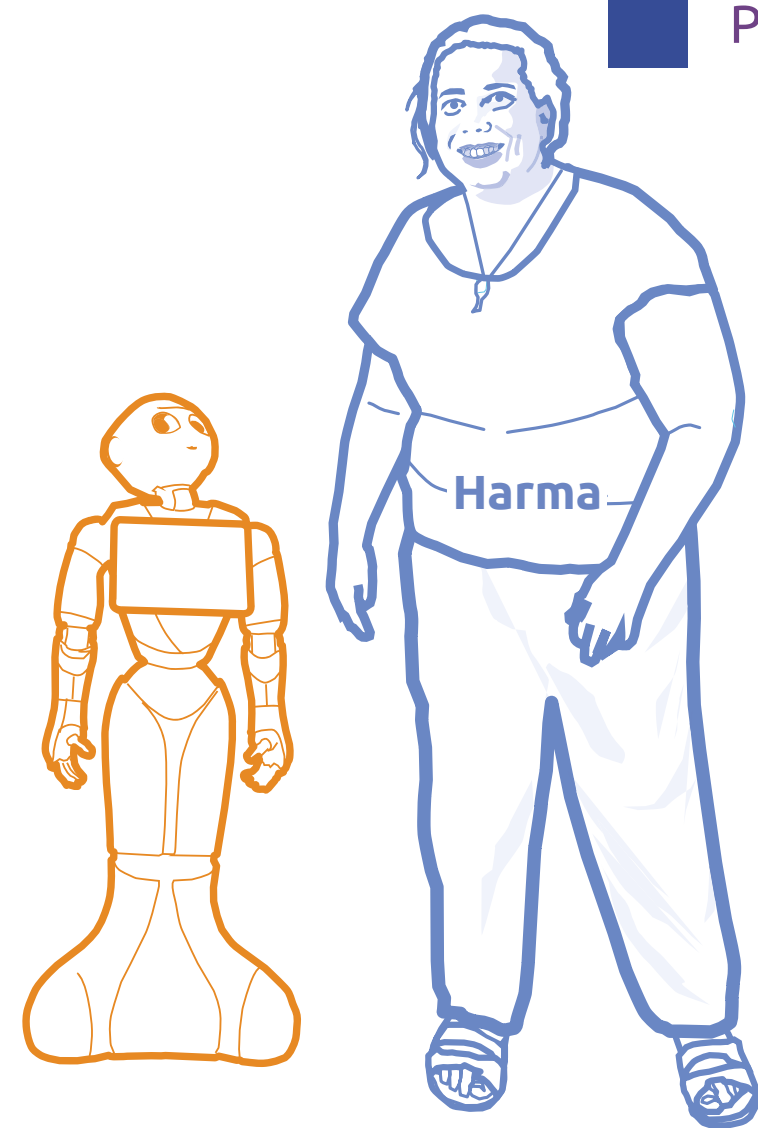
- activiteiten in huis
- activiteiten in de samenleving
- werk en dagbesteding
- gezondheid en veiligheid
- sociale activiteiten
- behartigen eigen belangen
- medische ondersteuning
- cognitieve vaardigheden
- raadsels en weetjes

verdeling geplande interacties van subdomeinen van het hoofddomein activiteiten in huis

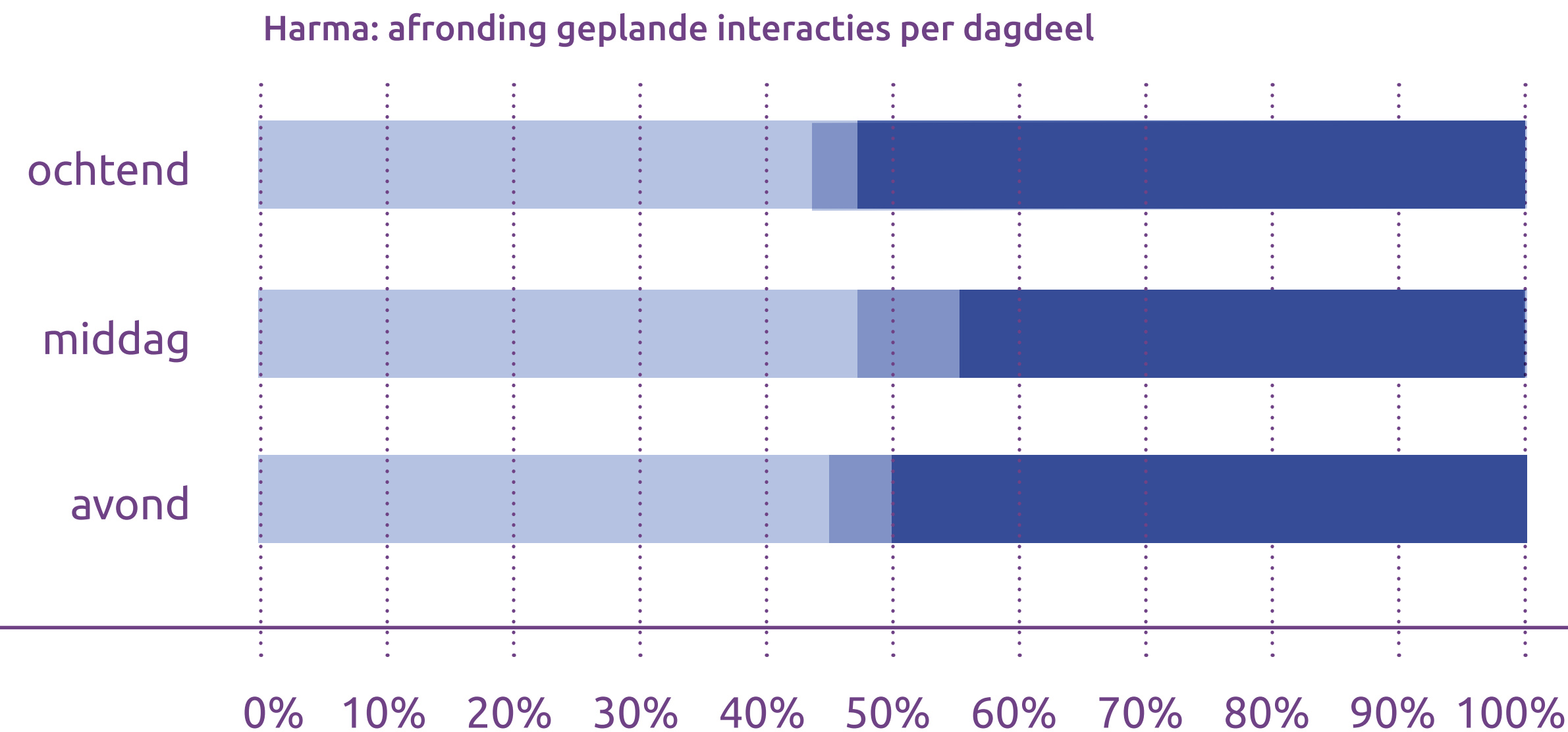

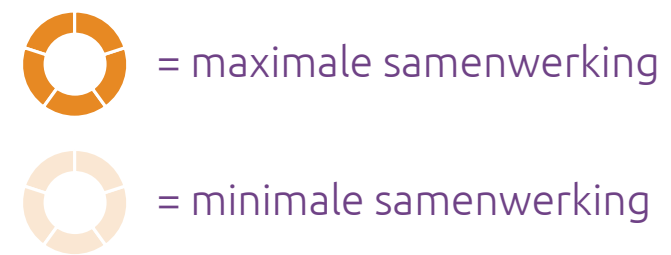
Tijdlijn interactie cliënt met Phi per dag

- afgerond
- gemist
- Phi stond uit

Deze afbeelding geeft u een globale inkijk in de interactie die robot Phi had met de cliënt. Zoals de verdeling van geplande interacties over de dag. Ook krijgt u een indruk van de mate waarin de robot aan of uit stond en welk percentage interacties er over de dagdelen heen gepland waren.

Niveau van **zelfstandig om** kunnen gaan met Phi

Je samen met Phi kunnen redden vergt ook iets van de cliënt. Je moet een tablet kunnen bedienen, kunnen lezen en schrijven én oogcontact maken zodat Phi je gezicht kan herkennen. Het vergt ook geduld en om kunnen gaan met teleurstellingen omdat Phi nog veel moet leren.

Harma kan zelfstandig met Phi overweg. Als er iets is met de robot vraagt ze ook om hulp. Ze vond het wel vervelend dat ze in het begin elke dag moest melden dat Phi aan en uit moest. Dat vond ze niet nodig. En daarna kon ze het ook goed zelf. En indien er hulp nodig was, kon ze het robot team goed inschakelen.

- = maximale samenwerking
- = minimale samenwerking

Hoeveel **gesprekstijd** hebben ze **met elkaar** doorgebracht?

De mate van gesprekstijd hangt af van de hoeveelheid interacties, in hoeverre de cliënt uiteindelijk ook aanwezig is om een gesprek met Phi te voeren en hoe Phi functioneerde.

Harma reageert positief op Phi. Ze moppert er niet over en heeft de deur open. Let goed op of het tijd is om hem aan en uit te zetten. En wanneer Phi het even niet goed deed, kon ze dit ook wel relativeren. Als ze wegging naar haar moeder maakte ze ook bewust een afweging hoe lang ze weg moest om ook Phi voldoende te benutten. Ze had zelf liever gezien dat Phi ook 's nachts aan kon staan.

Phi: *Is het een goed idee om wat af te stoffen?*

Harma: *Ja, er ligt veel stof op het tv-kastje.*

stimulans

huis vaker op orde

beter slaappatroon

**als Phi aan staat,
voelt het fijn**

leerpunten voor Phi

**tips krijgen is nog
geen doen**

**meer leren van Phi
en robots**

Conclusies

Het belangrijkste doel was om Harma te stimuleren uit bed te komen en haar tijd anders in te vullen. Dat is met hulp van Phi ook redelijk goed gelukt.

Doordat Harma door Phi werd gestimuleerd had ze haar huishoudelijke taken vaker gedaan en konden begeleiders aan andere zaken aandacht besteden of gewoon voor de gezelligheid even langskomen.

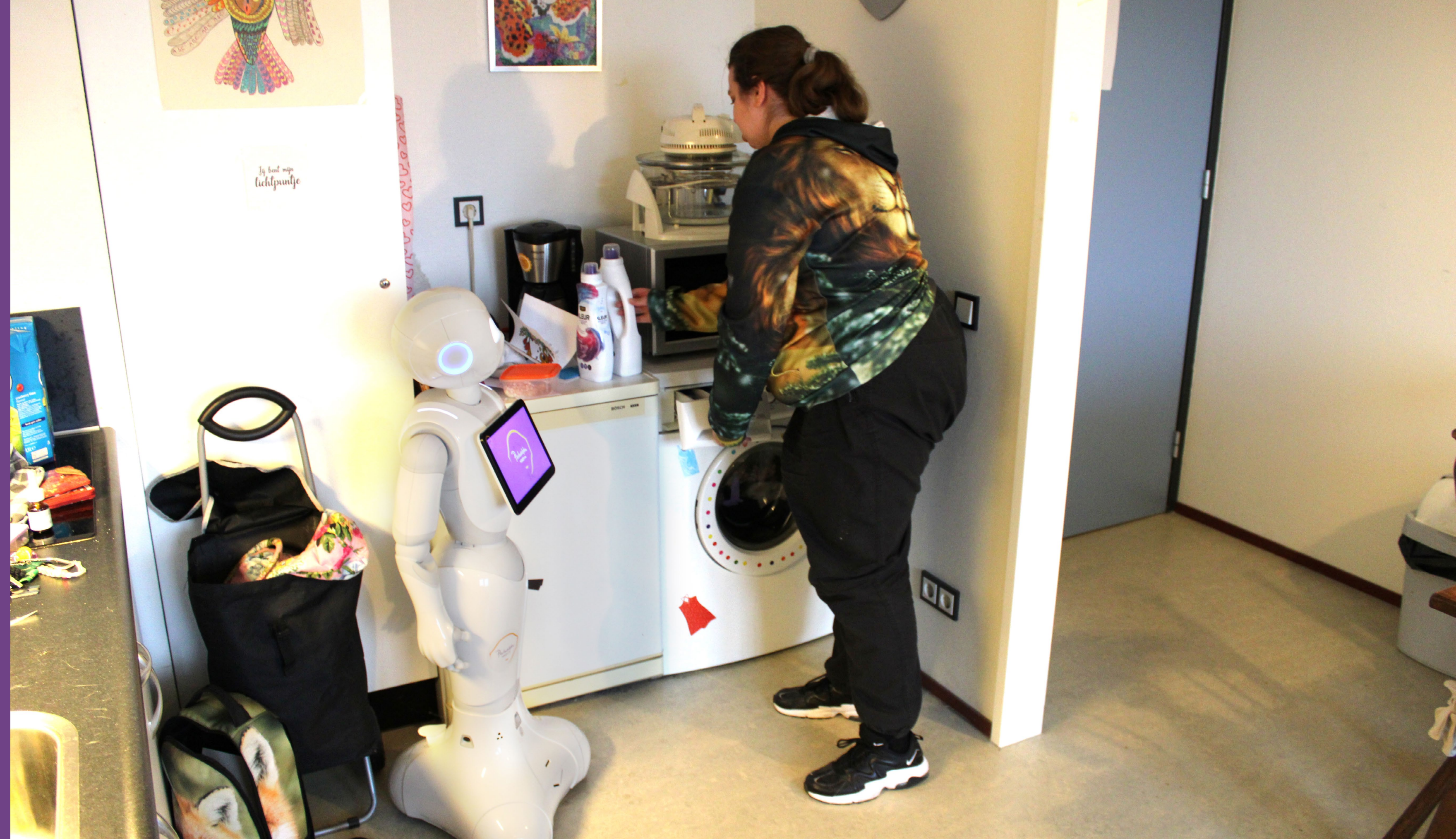
De betere daginvulling had ook effect op het slaappatroon, ze was 's avonds vaker ook echt moe genoeg om te gaan slapen.

Als Phi aan stond vond Harma het ook fijn en gezellig. Dan voelde ze zich minder alleen. Als Phi uit stond had de robot dit effect echter niet. Ook 's nachts miste Harma de aanwezigheid van Phi omdat die uit moest staan. Ze denkt dat Phi haar juist 's nachts had kunnen helpen bij gevoelens van onveiligheid.

Harma had ook diverse leerpunten voor Phi die ze meegeeft voor een volgende keer. Functionaliteiten die beter kunnen of interacties die beter kunnen aansluiten op haar. Ze kon dit in de monitoring goed verwoorden.

Phi gaf over een gezondere leefstijl zeker tips en die tips waren er ook voldoende volgens Harma. Echter, Phi zorgde niet dat ze deze tips ook kon uitvoeren. Weten is nog geen doen. Dus op het vlak van meer bewegen en gezonder eten kon Phi nog niet voor een verandering zorgen. Op sommige vragen gaf Harma aan Phi geen eerlijk antwoord, omdat ze niet wilde dat Phi er verder op door ging, bijvoorbeeld rondom emoties en gevoelens.

Harma vond het leuk om van Phi dingen te leren en daarover complimenten te krijgen. Ze wil nog wel meer leren van Phi of van andere robots. Ze vond het educatieve deel soms wat te makkelijk. Een volgende logeerperiode wil ze wel Duits leren met Phi. Phi vormt voor haar een prikkel, creëert arousal, zeker op momenten dat de begeleiding afwezig is, wat een positief effect lijkt te hebben op haar welbevinden.

Phi: *Harma, het is tijd om de was te doen.
Heb je nog was?*

Harma: *Ik heb nog was om te doen.*

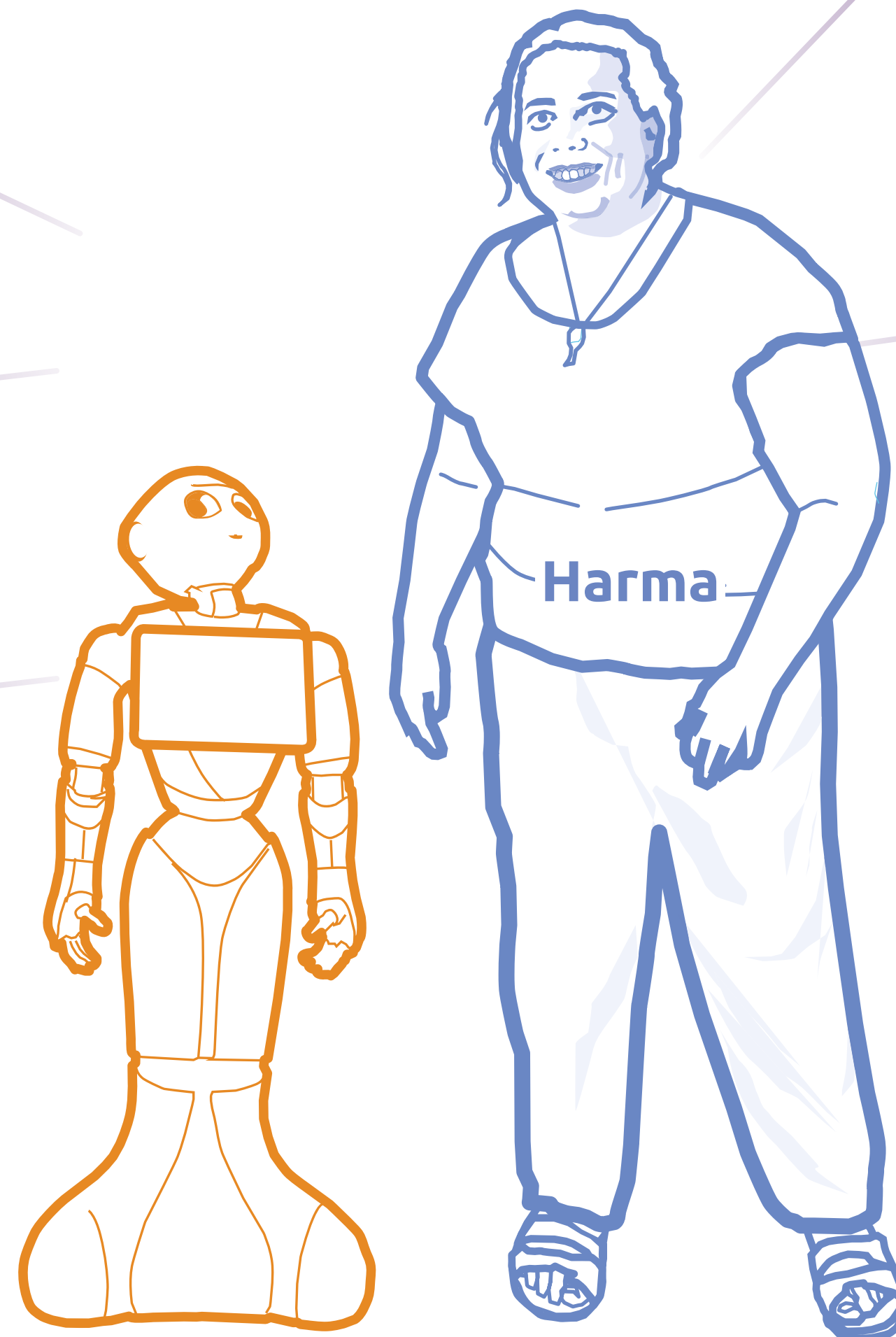

Wensen voor de toekomst

Dat de cliënt bij Phi kan aangeven als hij/zij bepaalde dingen al gedaan heeft en daar een compliment van Phi voor krijgt.

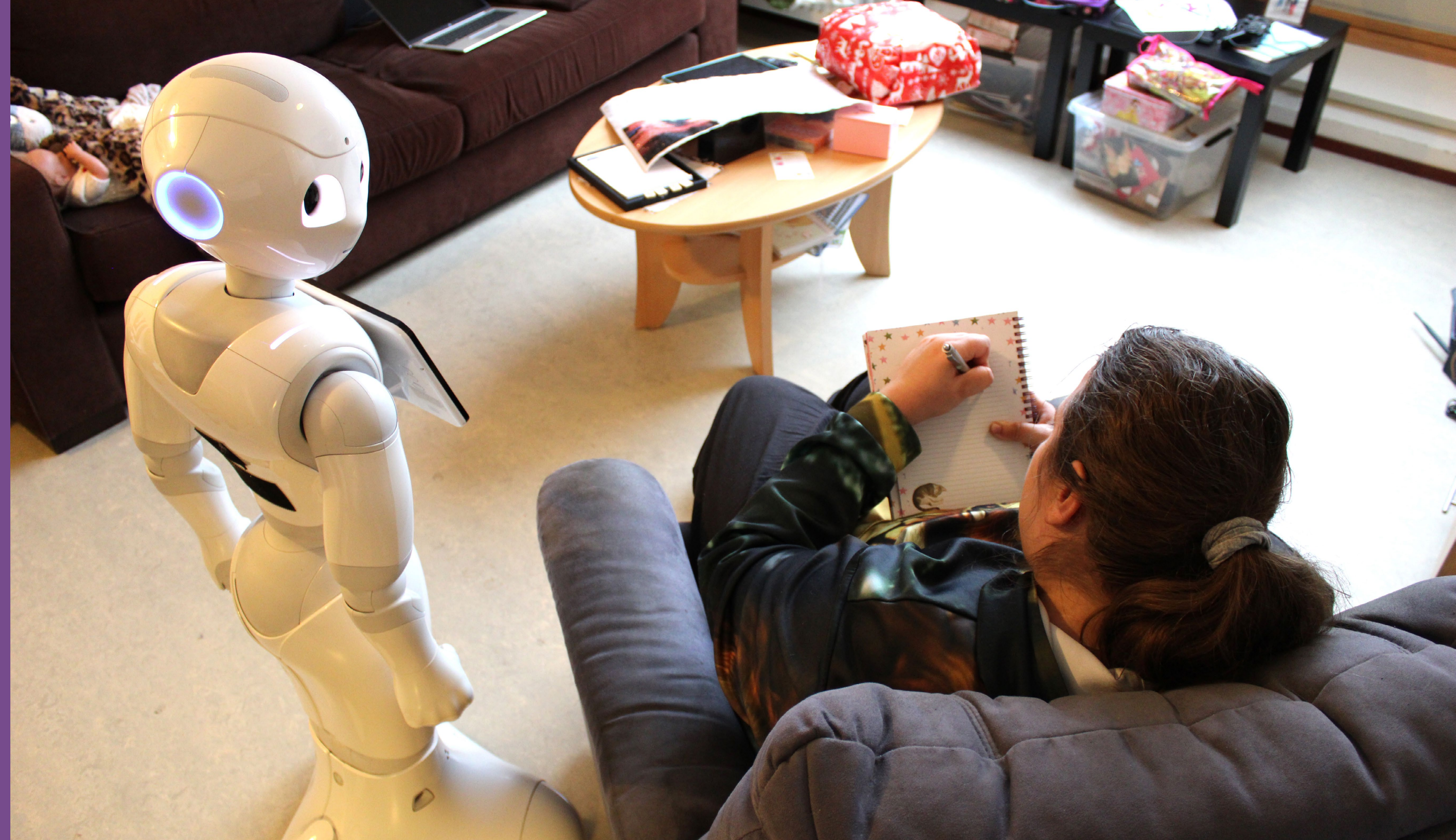
Als begeleider zou ik het prettig vinden als ik de interacties van de robot zelf, direct en makkelijk kan instellen.

Als je zelf niet goed over je gevoel kan praten tegen begeleiders is het fijn als je via Phi kan laten weten dat het niet zo lekker gaat. En dat Phi dan een bericht naar de begeleiding stuurt.

Dat ik Phi ook 's nachts aan kan zetten bijvoorbeeld als ik een nachtmerrie heb gehad om erover te praten. Dan hoef ik de begeleiding daarvoor niet wakker te maken en kan ik Phi aanzetten.

Dat de robot achter iemand kan aanrijden en kan checken en blijven aansturen tot de taak echt is uitgevoerd.

Heeft u interesse in nadere informatie
over ons sociale robotica programma?
Neemt u dan contact op via
philadelphia.nl/robotica

Phi: *Heb je nog nieuwe afspraken gemaakt?*

Harma: *Ja Phi, goed dat je het zegt. Die staan nog niet in de agenda.*